

*Den absurda
krigsresan*

Den absurda krigsresan,

Kommentar till president Bushs krigstal, den 18 mars, av JBW.

Bush är världens räddaste man. Det är slutsatsen man kan dra av hans så kallade historiska krigstal den 18 mars. Han är rädd för att Irak skall angripa USA med giftgas och kemiska vapen och bomber. Därför angriper Bush Irak med världens massivaste bombarmé. Iraks giftgaser och kemiska vapen levererades till Irak av USA, Storbritannien, Frankrike och Tyskland ända fram till den dag då Irak ockuperade Kuwait. Därför vet USA vad Irak har. USA har bokfört leveranserna.

Bush säger sig vilja åstadkomma fred med att inleda ett krig, som ingen kan veta hur långvarigt det kan bli. Han ville ge irakierna frihet med att påtvinga dem amerikansk ordning i form av våld. Han säger sig försvara USA, världens utan jämförelse mäktigaste nation, med att angripa det svårt handikappade Irak. Det är som för en gangster att överfalla en krympling för att han känner sig hotad av krymplingen.

Ingenting kan försvara Saddam Hussein. Han är utan jämförelse världens skurk nummer ett. Men vem kan försvara det irakiska folket, om Bush beordrar USA att angripa det? Ingen, inte ens Saddam Hussein, och de är alla oskyldiga till sin egen skurkregim.

Vapeninspektionerna fungerade, och Irak förstörde de vapen det hade ombetts att förstöra dagligen. Samarbetet fungerade. Men USA hade bestämt sig för kriget i förväg och skyller på hot från luften mot Amerikas eget territorium. Det är patetiskt och sinnessjukt, ty det är ren paranoia kliniskt rensad från all klokhet.

President Bush är en ekonomisk och diplomatisk katastrof för Amerika, konsekvenserna av vilket ingen kan överblicka. President Putin uttryckte försiktigt att krigsinitiativet var ett politiskt misstag. Det kan visa sig ha varit det största i USA:s historia, åtminstone det största sedan bomberna mot Hiroshima och Nagasaki och den sanslösa upptrappningsöverdriften av Vietnamkriget. Men alla dessa skeenden sedan 1945 hänger samman och indikerar tydligt en farligt storhetsvansinnig nation utan någon självkritik och utan någon distans till sin egen maktpolitiska förryckthet.

Johannes har inte hört av sig på nytt efter kriget. Vi väntar naturligtvis med spänning.

del 1: *Upptakt.*

"Vill man ha roligt, skall man resa till Italien."

- gammalt skandinaviskt tänkespråk.

Det var förunderligt vackert väder när vi lämnade Göteborg. Det var strålande solsken men ändå kallt (den 25 mars, Toscaninis födelsedag,) som om naturen höll andan efter den långa vintern och ännu inte vågade öppna våren men dock stod och väntade på den. Den generöst strålande solen var lika kall som en fullmåne.

Även världen höll andan. Amerika hade ju startat ett nytt Vietnamkrig i Irak, som hela världen fördömde utom de som hade ekonomiska intressen av det. För oss var kriget långt borta och angick oss inte, medan vi beklagade Amerika och Storbritannien, som gått i denna dumma och meningslösa och kanske förödande politiska fälla. De flesta ville inte höra talas om kriget, de var trötta på allt tjat om det redan femte dagen, då ju alla krigsnyheter bara handlade om USA:s eller Iraks för sig själva fördelaktiga propaganda. Kriget som propaganda var omåttligt ointressant. Då var det bättre att genast glömma hela kriget och ägna sig åt väsentligheter i stället.

Mera hade då mitt liv förmörkats av min barndomsväns plötsliga bortgång, som innebar en mänsklig katastrof för säkert de flesta som hade känt honom. Runt 200 personer dör årligen i Sverige genom rent läkarlarv, vilket är en hårresande skandalös statistik då den är så fullkomligt onödig. Från detta kunde jag inte disengagera mig, då det berörde mig alltför intimt och hade oöverskådliga konsekvenser för hela min livssyn inte minst genom att han var min tvillingsjäl och genom alla de oförklarliga fenomen som följde i tragedins släptåg, som faller utanför ramen till och med för Fritänkaren.

Även andra personliga katastrofer hade inträffat. Ett av resans huvudsyften hade varit att närmare utforska dokument i Padua rörande Christopher Marlowes eventuella bortgång där 1627, 33 år efter hans officiella bortgång. Tillsammans med Maud skulle vi ha forskat närmare i detta i Padua, Mantua, Verona och kanske även Venedig och Ferrara, när hennes far plötsligt gick bort i hjärtinfarkt, varför hon måste uppskjuta projektet för sin egen del på obestämd tid. Utan henne, en professionell släktforskare, skulle jag i de italienska arkiven vara som en blind utan käpp.

Dimma förmörkade hela västkusten och låg tät över Öresund, så att dess färjor var ordentligt försenade. Vi kunde bara stilla hoppas att kaptenen trots allt skulle hitta vägen över sundet till det helt osynliga Helsingör.

Det gjorde han, och vi hurra för den resan när vi kom till Köpenhamn. Men hela Danmark verkade ovanligt krigiskt, som om det var stolt över att få delta i Amerikas krig mot Irak. Kanske det även fanns danska intressen i de irakiska oljereserverna, som nu Amerika övertar med våld.

Tåget söderut var nästan tomt och förblev tomt genom hela Danmark. Jag hade min kupé närmast loket, så att jag kom allra sist i tåget när tåget svängde om. Först i Tyskland började kupéerna fyllas på, men två hela couchettevagnar förblev helt tomma.

I München möttes man av rubrikerna "*Die Schlacht um Bagdad*". I hela denna kris hade Tyskland anmärkningsvärt nog hållit huvudet kallast av alla och konsekvent hållit den klokaste tänkbara linje: "Vi vill inte ha något med Irakkriget att göra." Ej heller hade Tyskland oljeintressen i Irak, vilket Frankrike, Ryssland och Kina hade, de hade haft oljeöverenskommelser med Saddam som USA och England hållits utanför, vilket gav Frankrike, Ryssland och Kina realpolitiska motiv till att sabotera USA:s och Englands politik medan Tyskland inte varit oljeinsyltat på något sätt, varför deras politik i detta helt styrts av bara kallt förnuft.

I München hade jag min sista chans till en kopp nordiskt kaffe, "*aqua sporca*", smutsigt vatten, som hädanefter (gudskelov) skulle vara oöverkomligt på min resa. Jag passade på att njuta en sista gång innan bortskämdheten med ädlare drycker skulle träda in och avlösa det nordiska barbariet.

Men ack vad jag misstog mig! Även tåget München-Verona var tomt, och följaktligen hade restaurangvagnen stängt. Allt jag kunde få där var en cappuccino, *German style*, (alltså smutsigare vatten än någonsin,) för ockerpriset 2,60 Euro, serverat av en hårdkokt tysk tant, som vägrade tala italienska. Där satt man helt ensam i en öde restaurangvagn medan man på de förbipasserande stationerna kunde läsa löpsedlar om hur kriget i Irak kört fast och kommit av sig i sandstormar....

Resan gick över Italien till Grekland, Bulgarien, Konstantinopel och tillbaka till Grekland och Italien. Därigenom fick man många olika perspektiv på kriget, som givetvis alltid diskuterades överallt, och resan kommer att ha många intressanta vinklingar av problemet att bjuda på, både för och emot såväl kriget som dess initiativtagare.

del 2 : *Kriget i Verona och Biella.*

Från kriget hördes bara dåliga nyheter. Brittiska helikoptrar kolliderade i luften, i Basra bombades en flickskola, och i Bagdad bombades civila mål som marknadstorget, medan varken Irak eller Amerika visste om bomben var irakisk eller amerikansk. Samtidigt hävdade president Bush och försvarsminister Donald Rumsfeld att bara militära mål var utsatta för angrepp. Den amerikanska administrationen verkade lika fjärran från verkligheten som Saddam Hussein och hans terrorregim.

I Verona var Achille bittert besviken på hur Europa hade skött det hela och mest på Frankrike, som han menade att hotade spräcka hela EU. Att Europa var djupt splittrat i Irakfrågan var ett som var säkert, med England, Italien, Spanien, Portugal, Holland, Danmark och Bulgarien mot Frankrike, Tyskland, Belgien, Sverige och Ryssland. Dock hotade frågan knappast spräcka EU, och klokt nog hade EU i de senaste överläggningarna vinnlagt sig om att undvika Irakfrågan och skjuta den åt sidan med tendens till att (med Tyskland som ledare) mer och mer betrakta den som något som egentligen inte hade något med Europa att göra. Att USA är insyltat är ofrånkomligt, men Europa är inte insyltat i USA:s dåliga affärer, om dock England tyvärr är det.

I Italien över lag var meningarna och känslorna ytterst blandade och delade. TV diskuterade kriget non-stop 24 timmar om dygnet. I parlamentet nästan slogs man om saken: stämningen där urartade ständigt och hotade ideligen explodera i handgripligheter.

Ändå tycktes många med förnuftet i behåll betrakta saken som självklar till Saddam Husseins nackdel. Han var en ärkeskurk och folkmördare, och för att få honom likviderad var alla medel tillåtna och nödvändiga. Saken hade förvisso varit självklar, om inte Amerika skött saken så ytterst beklämmande taffligt.

Det var detta som orsakade problemet och som svängde världsfolkopinionen till Amerikas nackdel: de flesta skämdes för Amerika. Redan före kriget hade Joschka Fischer uttryckt dessa känslor i tyska riksdagen inför Rumsfelds besök. Man skämdes för Amerika som skötte saken så maximalt osmidigt, som omöjliggjorde och saboterade alla diplomatiska ansträngningar, som polariserade och skärpte alla motsättningar och som kort sagt framtvängde kriget med att köra över alla alternativ. Det var på samma sätt som Kaisern startade första världskriget: med fasaväckande klumpighet.

Och nu satt amerikanerna och britterna fast där i Iraks sandstormar med nya civila offer varje dag på sitt samvete medan Saddam Hussein skrattade åt dem och hånade dem och alla önskedrömmar om ett snabbt avklarat krig gick upp i rök. Ingen i hela världen ville ha kriget, men nu hade Amerika skaffat hela världen kriget. Det var det som var problemet.

Ett helt annat krigsproblem uppstod inom familjen. Achille var ju hängiven federalist och stod för alla den gamla venetianska republikens ideal om självständighet och oberoende av resten av Italien, medan min farfars far hade varit Garibaldist och Ida hade en annan Garibaldist till i släkten. Achille kunde inte med Garibaldi och det förödande enandet av Italien, och olyckligtvis kom ämnet på tal. Positionerna polariserades genast, och fullt krig utbröt dock utan handgripligheter den här gången, men de animerade diskussionerna ville aldrig ta slut. Jag stödde Ida för den garibaldiska heroismens skull, medan Cristina och Giordano klokt nog höll sig utanför, medan Achille heroiskt höll ställningarna ensam för den venetianska republikens okränkbara suveränitet.

Nästa morgon gällde det för mig att ta tåget till Biella. Senaste gången hade jag strandat med tåget mitt i kaoset av vilda strejker i Milano, så att inga tåg kunnat lämna eller angöra stationen, och resan hade urartat totalt. Denna gång hade Lorella lovat mig att inga strejker var å färde i Milano. I stället vägrade tåget helt sonika lämna Verona. Det bara stod där och rörde sig inte ur fläcken medan ingen visste någonting. Det enda vi fick veta var högtalarnas besked: "Tåget till Milano är tio minuter försenat," "Tåget till

Milano är elva minuter försenat," "Tåget till Milano är femton minuter försenat," och så vidare, medan konduktörerna stod på perrongen och väntade på klarsignal att få stänga dörrarna. Ingen klarsignal kom. Någon gick och tog sig en kopp kaffe. Förseningen växte till trettio minuter. Ingenting hände.

Jag hade 25 minuter på mig att byta tåg i Milano, och sedan var det ett tågbyte till i Novara. Allting sket sig.

Slutligen kom tåget äntligen plötsligt iväg efter 37 minuter. Konduktören försäkrade mig att jag ändå skulle hinna i tid till Milano. Naturligtvis fick han fel. I Milano fick man vänta en timme extra och ringa upp Lorella i Biella för att meddela att hon inte kunde avhämta mig den avtalade tiden. Enda svaret var en automatisk telefonsvarare....

Men fram kom man trots allt och välkomnades lika omåttligt som vanligt. Vi diskuterade hela eftermiddagen om kriget, om Bush' troliga sinnessjukdom (eller efterblivenhet? efteralkoholism?), om europeisk politik, om Rysslands farliga roll i det hela, om oljan och vattnet, som var vad kriget egentligen gällde, medan vi gottade oss åt tjockt svart rödvin och bergsslutningarnas förlovade likörer... Kort sagt, business as usual.

del 3 : *Triumfatoriska strapatser.*

Överdådet i Biella förnekade sig inte, och den överväldigande gästvänligheten manifesterade sig i ständigt varandra avlösande festligheter, så att man blev mer snurrig av den mänskliga värmen än av alla viner, groggar, likörer och andra flaskor. Den första kvällen bevittnade vi ett sällsamt skådespel, som varken var teater, show, utställning eller bildspel utan något av en kombination av allt detta till ackompanjering av musik och poesi. Det erinrade mest om Svarta Teatern i Prag. Det hela började som en panoramisk bild över dalen där färgerna sakta förändrades, så att man upplevde årstidernas förändring i illusorisk suggestivitet till underbar musik av Vivaldi (dock ej Årstiderna,) och sedan följde radikala förändringar i bilderna och scenografin men tyvärr helt i abstrakt riktning, så att man inte begrep något. Idén var god, inledningen var underbar, senare musikillustrationer utgjordes bland annat av Marin Marais, men poesiläsningarna var på en så svår dialekt, att inte ens den lokala publiken begrep något av det. Urartningen i abstrakt riktning var tyvärr total.

Vi satt på hårda träbänkar, och publiken var omkring 30 personer, som applåderade entusiastiskt när det hela äntligen tog slut: den idealiska, tacksamma landsortspubliken. Efteråt bjöds publiken på glögg, och sedan gick vi ut och festade.

Det dracks mycket vin och äts dålig pizza - Lorella menade att det var den sämsta pizza hon ätit på 20 år och lämnade mer än hälften. På grund av hungern lyckades jag dock pressa ner den i alla dess beståndsdelar, ehuru dessa var hårda och svårsmälta.

Vi var åtta kring bordet, men vi tystades hela tiden ner, ty lokalen var den lokala biljardsalongen, där det just förekom nationella mästerskapstävlingar. Det var inte vanlig biljard med hål utan den argentinska varianten med pinnar och bara tre bollar. Det var mycket fascinerande, men det kändes konstigt att det krävdes mer andakt och tystnad i denna lokal än i någon kyrka.

Vi kom i säng sent men sov desto bättre. Nästa morgon började alpklättringsföretagen. Problemet var att jag bara hade sandaler och dessutom för stora fötter: ingen hade kängor som passade mina fötter, då italienska fötter i allmänhet är ganska små. Vår guide, Sebastiano från Sardinien, hade 37 i skonummer. Den som var störst var en väldig tysk som hette Uwe, men även hans kängor var bara i storlek 42. Jag lånade dem på vinst och förlust och lyckades få på mig dem endast utan sockor.

Vi åkte upp till ett ställe som hette Oropa, en på sin tid väl gouterad kurort med varma källor, där den italienska drottningen varit stamgäst tills hon kastades ut ur

landet efter kriget. Det var också en vallfartsort med kloster och kyrka och flera minneskapell uppförda efter pestens härjningar för 200 år sedan (skildrade i Alessandro Manzonis roman "De trolovade" om paret som aldrig fick varandra hur de än försökte) och ett oerhört vackert ställe, om dock kyrkan var något imposant. Därifrån utgick en livbana upp i bergen, så att vi fick lift upp till 1900 meters höjd.

Sebastiano och Lorella hade tagit skidorna med sig medan Gian Carlo och jag gick till fots. Över 2000 meter var allt snötäckt, och hade man turen att bara få gå över skare gick det väl an, men esomoftast sjönk man ner till knäna eller till låren i snön och fick kängorna fulla med svidande iskall snö, som genast smälte, så att fjällvandringen snabbt urartade till ett vått och kallt klafsande, vilket förvärrades av att mina kängor var för små och skavde hål på tårna. Likväl kom vi alla fyra upp till toppen på 2391 meters höjd, varefter vidtog den som alltid betydligt svårare nedkomsten.

Gian Carlo och Sebastiano hade dessutom tagit sina hundar med sig, den ena en erfaren bamsing på 30 kilo, den andra en yster tvååring som var kroniskt helt hysterisk av vårglädje. Båda skällde i kapp hela vägen upp och hela vägen ner och var dessutom fullkomligt bångstyriga, varför de måste ledas i koppel, vilket inte var enkelt det heller, då de drog åt olika håll hela tiden och Gian Carlo måste ha båda, vilket blev snärjigt för honom. Inte heller förbättrades utflykten av det faktum att utsikten där uppifrån bara erbjöd dimma, dimma och åter dimma, som dessutom ständigt blev tjockare på hela vägen ner.

Det hela liknade mest kapten Scotts sista Antarktisexpedition med hundar och allt med den skillnaden att vi kom levande tillbaka. Med sönderskavda fötter och urvattnade ben (Gian Carlo såg ut som om han vadat i flytande hundskit) var det dock en lisa att efteråt frossa i ett reguljärt bergsmanssmörgåsbord med ost, bröd, korv och skinka med åtskilliga flaskor vin, som hela tiden måste förnyas. Vi var helt nöjda med utflykten då vi mot alla odds hade överlevt den.

del 4 : *Mera underliga strapatser.*

Till kvällen var vi nio personer med mera brakfester som resultat. Vinflaskorna tog aldrig slut och inte heller likörflaskorna eller grappaflaskorna, och det röda vinet omväxlades med vitt hela tiden medan vi gjorde upp seriösa planer för morgondagen.

Vi beslöt att satsa på en dal som hette Gran Paradiso bortom Aostadalen. Vi steg upp tidigt, vilket kanske var det svåraste företaget på hela dagen, ty inte bara var alla i sämsta tänkbara form och hade baksmällor, utan dessutom var det den 30 mars (Vincent van Goghs 150-årsdag), vilket innebar att vi utsatts för det vårliga traumatiska attentatet att berövas en timme av våra liv, då klockan 2 på natten tiden fuskades fram en hel timme. Vi steg upp klockan sju efter en lång natts festliga baksmällor (till musik av Ivan Rebroff med berusad Balalaikaorkester, Offenbachs gladaste can-can-musik, andra ryska marscher, annan zigenarmusik och finsk djup melankoli, medan Italien slog Finland i fotboll, vilket vi alla tvingades bevittna - en helt schizofren situation för mig som född i Finland som italiensk medborgare -) medan klockan alltså i själva verket var sex. Vi begav oss tio personer i tre ekipage med nio par skidor och skidstavar och ett par snöskor åt mig i stället för skidor, då extra skidor saknades, för att inte tala om kängorna. Jag fick låna ett nytt par kängor av Uwe med större nummer, i vilka fötterna äntligen rymdes och som lovade att inte skala hål på tår och hälar som igår. I stället manifesterades helt andra fenomen. Mera om det senare.

Vi reste förbi Ivrea in i Aostadalen och tog autostradan där förbi Aosta tills hela det överväldigande Mont Blanc reste sig som en annan Annapurnamur framför oss, där vi vek av åt vänster för att ta oss in i en helt annan dal som hette Valgrisenche. Denna dal var helt i klass med de andra stora alpdalarna i närheten som leder upp till Monte Rosa och Matterhorn men ännu vackrare, ty här låg all snö kvar sedan vintern, så att hela

landskapet fullkomligt badade i bländande ljus och kristaller i den mest sagolika tänkbara bröllopskrokanska prakt. Hela landskapet var som en bländande gigantisk gräddbakelse.

Det visade sig att hela världen hade kommit hit, för det fanns inte en ledig parkeringsplats i hela byn. Alla skidentusiaster hade samlats här för att gotta sig åt den dal som erbjöd den mesta och bästa snön och det mest bländande panoramat. Vi ställde oss utanför byn, lastade av och börja vandra uppåt med skidor och packningar.

Byn låg på 1900 meters höjd, men liksom igår vandrade vi uppåt åtskilliga hundratals meter till. I motsats till igår var dock vädret idag idealiskt, och man fick till fullo njuta av ett fulländat alpvtinterlandskap.

För första gången i mitt liv fick jag börja lära mig gå med snöskor. Det var inte lätt. Allt berodde på snörningen. Fick man den fel fick man ett helvetes bestyr med att ständigt nödgas snöra om och om igen. Men hur väl man än snörde dem måste snöskorna ändå gradvis lossna, så man fick ett helvetes bestyr i alla fall. Meningen med snöskorna var att man inte skulle sjunka ner i snön, vilket man gjorde ändå, så att snöskorna kilade fast sig där nere och man fick gräva upp benen, i vilket företag det naturligtvis inte kunde undvikas att kängorna fylldes med svidande iskall snö igen, så att alla gårdagens vedermödor upprepades igen fastän man den här gången hade snöskor.

Även mina nio skidentusiaster till följeslagare råkade ut för liknande problem, då skidorna plötsligt kunde sjunka en meter genom snön, och så satt man där fastkilad och kunde inte göra annat än svära ve och förbannelse över situationen.

För mig var det bara att vända tillbaka när det hade gått för långt. När man äntligen kom tillbaka till bilen och kunde ta av sig de genomsura kängorna och de genomdränkta strumporna visade det sig, att tårna hade blivit helt blåa. Det var kängorna som hade färgat av sig. Detta skulle medföra oanade konsekvenser.

Till kvällen var vi tio personer som hade samlats för att avnjuta mina medhavda diabilder från Ladakh. Lorella med Gian Carlo och jag hade ju träffats efter min senaste Ladakhresa i Dharamsala, och Val Grisenche hade påträngande erinrat om både Manali och Sonamarg i Kashmir utom att just deras by Pollone erinrade så påfallande just om Dharamsala. Bland de tio personerna var en hjärnspecialist med hjärntumörer som specialitet, och när han såg min blåa tår ställde han genast sin ofelbara diagnos: tårna hade blivit blåa genom de alltför trånga kängorna, varför jag ofelbart inom tre månader skulle tappa alla tånaglarna. Det skulle till en hjärntumörsexpert för att ställa en sådan tvärsäker diagnos.

Emellertid gick min diabilvisning hem, ingen somnade, och efteråt kompletterade Lorella visningen med sina egna bilder från Dharamsala bland annat av mig. Hela kvällen var en strålande framgång, flaskorna tog aldrig slut fastän Gian Carlo lovat att det bara fanns två kvar, vilka ständigt tycktes föröka sig, och vi åt både pizza och spaghetti och drack hur mycket som helst av hur många sorter som helst, och alla var bara tacksamma.

Kort sagt, en utomordentlig festdag i de överväldigande strapatsernas tecken med både Mont Blanc och diverse glaciärer i påträngande närhet med åtföljande obligatoriska oöverskådliga konsekvenser inklusive blåa fötter, men föreställningen hade varit fulländad hela dagen.

del 5 : *April, april*

Samvaron med Lorella och Gian Carlo och deras vänner hade varit underbar alltigenom. Lorella är som en kejsarinna med sitt hov, där hon tar väl hand om alla och fördelar sina gracer jämnt, medan Gian Carlo är den arbetsamme och omtänksamme äkta maken, som hjälper till med allt. Han är läkare och arbetar hårt hela veckan, vilket

också Lorella gör i sin skola, varför de mot veckoslutet desto mera kastar loss och fullständigt hänger sig åt vänner och utflykter. I viss mån kan man påpeka att deras och deras vänners sporthängivenhet kanske är något överdriven, men ingenting ont i det. Om de njuter av det, så låt dem hålla på.

Det sociala livet hos dem blev så intensivt, att man knappast fick någon tid över för sig själv och till att samla sina intryck och koncentrera sig en aning. Man hade helt enkelt för roligt hela tiden för att hinna med något annat. Men söndagens makalösa fjällansträngningar var ändå något i hästvåg, vilket tydligt framgick under kvällen genom det församlade sällskapets utseenden. Vi som varit mest uppe i islandskapet vid Valgrisenche hade allesammans praktfulla färgfriska fysionomier i brunt och rött medan de som inte varit med var alldeles påfallande bleka som kontrast.

Tågresan ner till Ancona från Biella tog nästan åtta timmar i anspråk med byten i Novara och Milano. Till Novara hade jag gott resällskap genom en äldre världserfaren man som hade mycket att berätta. I Biella hade jag varit lyckligt befriad från alla nyheter om kriget och saligt glömsk därav. Nu berättade denne välinformerade herre att amerikanerna fortfarande inte nått fram till Bagdad (som Rumsfeld nästan lovat att skulle ha varit nått för fem dagar sedan,) att sjumiljonstaden fortfarande bara bombades och att fyra tusen självmordsfanatiker stod redo att ta emot amerikanerna med bomber, gas och kemiska stridsmedel av okänd art. Samtidigt grälade Rumsfeld med generalerna, som han tydligen tyckte att inte hade gått tillräckligt raskt fram i kriget, som om det var deras fel.

Sextimmarståget från Milano till Ancona höll tidtabellen, och jag kom lyckligt fram till färjan, som var Superfast V den här gången, men den hade ingen sittsalong. Man var alltså som däckspassagerare hänvisad till att bära omkring sitt bagage hela tiden vart man än gick. Till slut fick jag placera det i ett bagageutrymme på bildäck, men det var olustigt och opraktiskt att sålunda inte få ha tillgång till sitt bagage under resan, samtidigt som man inte hade någon reträttplats, där man kunde dra sig tillbaka och få vara i fred. Det är obegripligt varför de oundgängliga passagerarfärjorna mer och mer tycks rationalisera bort möjligheten för mindre anspråksfulla resenärer att resa enkelt.

Grekland lovade sämre väder, och över väderlekstakerna låg molnen svarta med stora tunga regndroppar och paraplyer uppspända. Hela vägen till Ancona hade dock solen bara skinit, och om dock Korfu knappt syntes för dimma och moln (där det alltid tycks regna när man passerar förbi) klarnade det dock så fort man passerat. Betydligt tyngre orosmoln låg då över Irak: en amerikansk patrull hade skjutit ihjäl 13 kvinnor och barn i en buss sedan denna vägrat stanna inför amerikanskt varningstillrop. Av Basra såg man ingenting då hela staden var insvept i svarta brandmoln. Amerikanerna stod fortfarande 80 kilometer från Bagdad (den 13-e dagen) medan Bushmannen högtidligen lovade frälsa landet från förtryckarregimen och leverera mat och kläder till alla och återuppbygga landet fullständigt efter den amerikanska totalförstörelsen. Hade det inte varit lättare då att låta bli att förstöra hela landet för en enda mans skull? frågar man sig.

Men bilderna som visades över hela världen som etsade sig fast var av nakna och blödande svältande och hysteriska barn, skadade för livet måste man förmoda, och än mera hysteriskt skriande mödrar och änkor, som fått sina hem förstörda och sina barn mördade av kriget. De massiva fredsdemonstrationerna runt hela världen blev också alltmer överväldigande, då det tydligen ingenstans förekom några motdemonstrationer för Bush och för krossandet av Irak för en mans skull. Demonstrationerna tog sig också alltmer frappanta uttryck. Alla uttryckte de ett ständigt ökande totalförakt för Bush, han hängdes och brändes in effigie som löjlig och förnedrad docka, och det mest iögonfallande av allt: den amerikanska flaggan med de vita stjärnorna på det blåa fältet ersatt med "*the jolly roger*", dödskallen med benknotorna, piratflaggans symbol för den totala laglösheten. Så långt hade det aldrig gått förut i manifestationen av de antiamerikanska stämningarna i skrämmande träffande symbolik.

Under tiden stävade vi inåt mellan de grekiska öarna som var insvepta i sorgflor av dis, dimma och moln. Det var som om hela världen sörjde sitt eget öde - utom Amerika, som klampade på och hävdade att kriget gick bra, alldeles häpnadsväckande bra och mycket bättre än väntat. Det var nästan som ett aprilskämt, ett stort, dåligt och misslyckat aprilskämt, som man utsattes för denna första april. Problemet var att det inte var något skämt - åtminstone amerikanerna och engelsmännen tog sitt krig på största möjliga blodiga allvar.

del 6 : *Kriget: pro et contra i Athen.*

Mycket lämpligt kom man precis i tid fram till Patras för att missa tåget. När man utan att förlora någon tid hade tagit sig fram till järnvägsstationen i ilfart möttes man av det avgående tåget, som vägrade stanna mera och som avgått oförskämt punktligt utan att ge försenade resenärer chansen av en enda minuts marginal. Någon borde sätta stopp för detta ofog med absolut punktliga tåg, i synnerhet i ett land som Grekland. Priset för denna perfekta punktlighet blev att jag fick vänta i två timmar på nästa tåg.

Vädret var trist och lovade ingenting gott men bara väta. Väntetiden tillbringades på busstationen, där en kopp kaffe kostade 2 Euro numera. Överallt var det samma sak: priserna hade stigit oförskämt överallt, vilket inte var till glädje för någon vanlig människa.

När tåget passerade Korint regnade det. Det kom fram till Athen efter nio, när redan alla butiker var stängda, men Elias väntade i mitt gamla vandrarhem. Han hade sett fram emot min ankomst, och jag hade lyckats hålla tidpunkten. Även han hade dock nödgats höja priset.

Till följd av den sena ankomsten gällde det att sätta alla klutar till genast, då allting måste hinnas med på en gång. Jag fann en öppen vinbutik, så att jag åtminstone kunde köpa vin, men andra livsmedel var omöjliga att få tag i. Jag kunde inte bärga mig utan begav mig genast till doktor Sandys ruffiga hotell, där han satt ensam och deppade. "Jaså, där är du," sade han och lade sin pipa åt sidan, varpå vi genast gick ut och hade middag.

Han var mycket olycklig på grund av kriget. "Det är en katastrof för hela världen men mest för de anglosaxiska länderna, som katastrofalt har gjort bort sig politiskt. Pappa Bush genomförde Kuwaitkriget med en viss heder och ära för tolv år sen, han hävdade själv att Amerika genom Kuwaitkriget hade rentvätt sig från de vanärande minnena av Vietnamkriget, och det låg faktiskt något i det. Men allt det har nu gått förlorat i det här förbannade nya Irakkriget, som ingen ville ha utom hökarna i Pentagon med Baby Bush som hjälplös och enfaldig marionett. Han är en ren fårskalle som inte kan tänka själv. Han klarade Afghanistankrisen om dock med nöd genom att FN stödde honom, men det fatala i den nya krisen är att Amerika har kört över FN och därmed över hela resten av världen. Och den olycksalige struntan Tony Blair, som jag faktiskt trodde och hoppades på, har likaledes förstört sina utsikter och degraderat sig själv med att gå i Bushpojkenes fälla så att alla hans aktier blivit värdelösa, vilket han inte ens fattat själv. Den enda vettiga i den regeringen var Robin Cook, den bästa utrikesminister England haft sedan Anthony Eden. Låt oss inte tala om det mera. Jag blir bara förtvivlad." Och han började nästan gråta. Plötsligt såg jag att han hade blivit gammal.

Just i detta ögonblick kom en gatuförsäljare in från gatan och ville sälja krimskrams. Han var från Bangla Desh och ville genast veta från vilka länder vi var, hur klimatet var där, hur många syskon vi hade och hur många år det kunde ta innan man kunde bli upptagen som medborgare i landet. Doktor Sandy hade sådana konversationer upp i halsen och satte händerna för ansiktet, medan jag bistod med den information jag kunde ge som Bangla Desharen bad om tills han blev nöjd och lämnade oss i fred. Det

var en helt ung man med älskvärt leende som hade uppehållstillstånd i Grekland i två år. Vi hoppades att han även studerade. Han talade engelska tämligen bristfälligt men var inte oangenäm.

"Men vi måste göra något åt saken," hävdade jag. "Vi kan inte bara låta kriget förgifta vårt dagliga liv."

"Du har rätt," sade han, "men det är först efter kriget vi kan göra något. Så länge det rasar och kostar blod och pengar i meningslösa skyttegravar är det inget vi kan göra utom att vänta ut det. Jo, vi kan förstås demonstrera, och det gör hela världen aggressivt och effektivt och mera så för varje dag, tycks det. Vad tar sig demonstrationerna för uttryck i Italien?"

Jag berättade om det offentliga vanärandet av Bushmannen och om den amerikanska flaggan med döds-kalle och benknor i stället för stjärnfältet men berättade också om den vackra regnbågsflaggan i sju färger med "*pace*" ("fred") i text över den, som hängde från var och varannan balkong i hela Italien. Denna regnbågsflagga var direkt vacker och kom förmodligen från Greenpeace, då fartyget *Rainbow Warrior* hade haft just dessa sju färger: rött, brandgult, gult, grönt, indigo, blått och purpur.

"Ja," sade doktor Sandy, "mitt hopp står till sådana rörelser. Vad som behövs är en världsrevolution för en återhumanisering av världen som reaktion *mot* rovindustrialismen med dess miljöförstöring, *mot* råkapitalismen med dess egoistiska hänsynslöshet och i stället *för* humanism, utbildning, kunskap, skönhet, naturlighet och hälsa. Vårt samhälle är alldeles förstört. Har du märkt hur varannan grek går omkring och hostar?" Jo, jag hade märkt det. "Hela Europas luft är fördärvad av den ihållande torkan. I Grekland finns officiellt inga fall av den nya kinesiska dödliga lunginflammationen, men det finns i Italien, Schweiz, Frankrike och Tyskland. Här har alla bara bronkit, men det kan vara en variant av världsepidemin, som kan visa sig värre i längden än Irakkriget. Och det är ingen slump att de uppträder samtidigt."

Jag kunde inte direkt förstå vad han menade, och ej heller ville han ge någon närmare medicinsk utläggning, som jag ändå inte skulle ha förstått, men jag anade att han som vanligt visste mer än de flesta.

Elias hade dock en mera nykter syn på det hela. "Om Saddam Hussein hade haft den minsta solidaritet med det folk han härskat över som diktator i 30 år hade han lämnat Irak efter USA:s ultimatum för att skona sitt folk och sitt land. Nu sitter han i säkerhet i sin bunker under jorden och hans familj i Syrien medan tusentals av deras folk dödas varje dag. Saddam Hussein har förnekat förekomsten av kemiska vapen i Irak, men om det inte finns några, varför har då de allierade överallt i Irak funnit skyddsuniformer för soldaterna mot kemiska vapen? Och folket i Irak lever på ingenting medan soldaterna får 1000 dollar i månaden plus fri läkarvård, fri bostad och fri utbildning, som staten betalar bara för att dessa soldater skyddar Saddam Hussein. Visst fungerade vapeninspektionerna, men vad hjälpte de om de bara kunde finna vad Saddam Hussein ville att de skulle finna? De fann en bomb här och en bomb där, som Saddam Hussein förstörde så långsamt som möjligt efter att först ha förnekat deras förekomst. USA vet vilka mängder kemiska vapen Irak har, inspektörerna kunde inte finna dem, varför Saddam Hussein förnekade deras förekomst och fortsatte dölja dem. Alltså hade USA och England inget val. De måste oskadliggöra Saddam Hussein personligen och desarmera Irak med våld. Annars skulle Irak bara ha fortsatt att ticka som en tidsinställd bomb."

del 7: *Bakom kulisserna*: Doktor Sandy kommenterar kriget i Athen.

"Berätta mera om din önskade humanitära revolution, doktor."

"Det är troligen bara önsketänkande, men just en situation som denna, med Irak angripet av en förkrossande övermakt, som bara skördar civila offer varje dag, skulle i längden kunna leda fram till en önskvärd förändring i framför allt Amerika. Jag kan inte se Amerikas Förenta Stater som något annat än som världens farligaste krutdurk. Nästan varje medborgare är beväpnad till tänderna, och kriminaliteten där är den högsta och mest våldsamma i världen. Som jämförelse är kriminaliteten i Canada bara ungefär en promille av USA:s. Dess överväldigande atombombsarsenal gör landet till världens farligaste bomb, som måste desarmeras, om mänskligheten skall ha någon framtid. Dess nuvarande regim är absurd, med en president som helt låter sig ledas av oljeindustrin och dess kortsiktiga intressen med global miljöförstöring och växthus-effekt som huvudsakliga produkter, och som slösar bort landets ekonomi på krig och helt verklighetsfrämmande försvarsprojekt i rymden. Presidenten är världens största säkerhetsrisk och måste desarmeras. Hela den nuvarande amerikanska regeringen verkar huvudsakligen lida av brist på kontakt med verkligheten och brist på proportioner och perspektiv. De är desorienterade efter elfte september och vet varken vad de gör eller vad de skall göra. Därför sköt de ihjäl tretton kvinnor och barn i en buss i Irak igår av ren panik. Sådant kommer att gå till historien, liksom buddhistmunkarna i Vietnam som frivilligt brände sig till döds i protest mot amerikanernas krig. Jag ser Bush junior som en hjälplös dåre av samma sort som Richard Nixon. Det bästa som detta krig kan leda till vore hans avgång och en total reorientering inom även de brittiska ledarkretsarna. De kan inte stänga ögonen för världsoptionen. Frankrike hade dess värre rätt och grundade sin politik och sitt veto i FN:s säkerhetsråd på en väl dokumenterad världsoptions demokratiska majoritet. Den största faran med Amerika idag är att dess demokrati är i fara."

"På vilket sätt?"

"I Amerika har demokratin alltid vacklat. Den var aldrig helt demokratisk. Redan George Washington hade aldrig nått sin absoluta politiska toppställning om han inte varit Amerikas rikaste man."

"Menar du att han köpte Amerikas frihet för pengar?"

"Amerikas självständighet handlade bara om pengar. Det var Amerikas historias bästa affär att amerikanerna tog allt vad engelsmännen ägde i Amerika med våld. Inbördeskriget handlade också bara om pengar. De konfedererade hade aldrig separerat om de inte vetat att upphävandet av slaveriet skulle ruinera dem, vilket det gjorde. Amerikas krig har alltid bara handlat om deras egna pengar - Filippinerna, Cuba, Hawaii, det metodiska utrotningskriget och folkmordet mot indianerna, världskrigen - i andra världskriget var Amerika totalt ointresserat av att dra i fält mot Hitler då Hitlers främsta sponsorer fanns i Amerika. Om det inte tvingats med i kriget genom anfallet mot Pearl Harbour hade det fortsatt hålla sig utanför och bara tittat på och kammat hem vinsterna.

Men det största hotet mot Amerikas demokrati är inte girigheten utan den etablerade dubbelmoralen, som från och med Hiroshima och Nagasaki blivit monstruös. De mördade 300,000 civila på några minuter under förevändningen att "rädda liv" och "skapa fred", fastän Japan redan bett om fred hos Moskva i veckor, vilket Amerika visste om. De höll på i tio år med att terrorbomba och napalmbomba civila i Vietnam "för att rädda dess demokrati" som var en amerikansk marionettregim i form av en militärdiktatur. Samma dubbelmoral besjalar deras affärer i Grekland 1967, i Chile 1973, i Öst-Timor 1975 och andra diktaturers etablerande på bekostnad av demokratin. Ej heller har USA något intresse av att hjälpa Tibet och att bidra till Kinas fall, den största diktaturen i världen, då USA har ekonomiska intressen i Kina och av dess kommunistiska diktaturs stabilitet. Och vad handlar dagens situation i Irak om?"

Bara olja. Ryssland, Frankrike och Kina hade uppgörelser med Irak om dess största oljereserver medan USA och Storbritannien var lämnade utanför. Där har du det egentliga motivet. Saddam Hussein är kanske världens värsta skurk, och han måste falla och avlägsnas, ju fortare desto bättre, men den strategi som han iakttar, att hamra in i folket att fienden är ond, att aldrig kompromissa, att ständigt driva sin linje allt hårdare och att fanatiskt predika att "segern är vår", är helt identisk med president Bushs. Även Bushpojken är kompromisslös, kör över alla alternativ, predikar att fienden är ond, hävdar sin egen självrättsfärdighet och angriper Irak under förevändningen att USA är oskyldigt, bara vill väl, bara vill befria och etablera demokrati och frihet - *bullshit!* Det enda de vill är att etablera en marionettregim i Irak som kan öppna dess oljereserver åt dem. Men risken är att de knappast når detta mål utan att ha skapat miljoner nya potentiella fiender i form av nya terrorister av Osama Bin Ladens kaliber. För varje dag blir fler och fler tusentals muslimer världen över övertygade om att Bin Laden och Al Qaida hade rätt. Den utvecklingen är oöverskådlig, och det är bara den amerikanska dubbelmoralen som ligger bakom den."

del 8 : *Doktor Sandy om tvillingsjälar.*

"Nog av om den amerikanska världssjukdomen. Låt oss övergå till väsentligare saker. Ditt senaste brev oroade mig. Vad var det för två vänner till dig som dog?"

Rutger Andersson, en briljant arkitekt och god vän till mig, hade plötsligt gått bort i en hjärtinfarkt vid bara 57 år. En vecka senare hade jag förlorat min bästa vän från mina bästa skolår. Även han hade gått bort plötsligt ehuru han varit sjuk länge men totalt förtigit sin sjukdom för mig, då han i det längsta trott att det bara var en kris som han skulle klara. Jag var inte den enda som ryckts upp med rötterna av detta dödsbud, chocken hade drabbat hela Göteborg och alla som känt honom och naturligtvis mest hans närmaste. Men det var efterdyningarna efter bortgången som affekterat mig djupare än någon baksmälla som aldrig gick över men bara blev värre genom manifestationerna av det fenomen som visat sig genom det faktum att han varit min tvillingsjäl. Inte ens när min far gått bort och inte ens när Berndt Lindholm lämnat oss, som jag sört som min bästa vän, hade de känslomässiga konsekvenserna varit djupare.

"Min vän, du är i fara," sade doktor Sandy sakligt. "En död förföljer dig och drar i dig. Förklara symptomen."

"Vilka symptom?"

"Det som du kallar 'tvillingsjäl'. Hur visar sig symptomen? För resten, hur nära varandra stod ni egentligen? Förtro dig åt din doktor. Jag är den tryggaste tänkbara då min enda strävan i mina undersökningar, vare sig de gäller kropp eller själ, är att hålla mig till sanningen." Han förstod att det inte skulle bli lätt för mig, men jag gjorde ett försök.

Hubert och jag hade stått så nära varandra alltsedan barndomen att vi alltid förstått varandra mer än väl utan ord. Vi hade haft samma ideal, tänkt samma tankar, haft samma filosofiska strävan, haft samma förkärlek för Italien och Grekland och varit lika jordnära som naturnära. Genom att vi alltid haft samma filosofiska kontakt hade vi inte direkt behövt umgås efter att vi skilts som klasskamrater, utan alltid när vi träffats apropå hade kontakten ändå förblivit den samma. Vi hade aldrig behövt förklara oss för varandra.

Det kanske märkligaste av allt var att vi fått samma hälsoproblem med magen samt komplikationer därmed. Jag hade klarat alla mina magsårskriser och undersökt komplikationen redan 1986 och då fått instruktioner om hur det skulle skötas. Han hade undersökt sig femton år senare och fått en cancerdiagnos efter en ännu outredd och ousäktlig väntetid på sex månader. Naturligtvis hade han inte kunnat ana att jag

haft exakt samma problem. Hade jag fått veta om hans problem genast vet jag att jag kunnat rädda honom.

Doktor Sandy ställde närmare frågor om sjukdomen och sade: "Förre kungen av Marocko hade samma sjukdom och dog av den, men han var gammal. Det är mycket ovanligt att man får något sådant vid så unga år. Din väns cancer måste ha varit mycket sällsynt. Det finns två möjligheter. Antingen var det slarv från läkarnas sida, och i så fall är det som du säger oförlåtligt. Men troligen var de snarare så osäkra på diagnosen, då ett internt malignt melanom är extremt ovanligt, och att de därför väntade så länge. Även i så fall är det dock oförlåtligt av dem. Alla läkare vet, att om möjligheten till en cancerdiagnos föreligger måste detta fastställas eller vederläggas genast, då minsta dröjsmål kan vara livsfarligt. Det andra alternativet, som ej kan uteslutas, är att diagnosen var felaktig och att din vän fick dödlig cancer av behandlingen. Sådant händer oftare än vad någon läkare vågar tillstå.

Det viktigaste av allt är att man behåller initiativet själv, ty ingen kan känna bättre en patient och hur han känner sig än patienten själv. Själv är alltid bästa läkare. Om man överlåter initiativet åt andra minskar ens chanser genast drastiskt. Det egna initiativet är det egna livet, och något annat liv har man inte.

Så kommer vi till fenomenen post mortem. Jag vet många fall av tvillingsjälur, där den ena förlorat den andra, med alltid intressanta men alltid olika fenomen som följd. Det är vanligare hos kvinnor än hos män och särskilt vanligt i förhållanden mellan mor och dotter. Mellan män kan det bara uppstå om båda männen varit mer än vanligt känsliga. Ett fall som jag aldrig glömmet inträffade i andra världskriget. Båda var officerare av olika grader, och båda hade mycket känsliga magar. De följdes åt i livet genom skolan och genom hela karriären. Båda deltog i invasionen i Normandie, där den ena stupade. Efter det upphörde den andras magproblem. Det fanns ingen förklaring, men han menade själv att han satt inne med förklaringen. Jag tror inte att han någonsin avslöjade det för någon annan än för min far, som var hans läkare och enda förtroendemant.

'Steve kom till mig direkt när han var död,' sade han till min far, båda hade druckit whisky då, 'och jag välkomnade honom. Jag var berusad av invasionens framgång och av whisky, så jag hälsade Steve välkommen att dela min kropp med mig hädanefter. Steve tackade för min generositet och genmålde att han i gengäld skulle tillföra mig all den hälsa han återvunnit efter döden och som jag saknat hela livet, om jag bara inte släppte kontakten med honom. Följaktligen, doktor, finns det inga skäl till att jag någonsin skulle släppa kontakten med honom.'

Min far delgav mig detaljerna i detta fall när jag själv blivit läkare och bad om min mening. Historien var så märklig att jag bad honom upprepa den. Han upprepade den utan att förändra en enda detalj. Jag kunde inte förklara den eller kommentera den.

Min far menade att en psykiater omedelbart hade stämplat officeren som schizofren. 'Vad du än blir, så bli aldrig psykiatriker, Sandy. De har alltid fel och vet ingenting. Det är mycket intressantare att som vanlig läkare helt enkelt samla på fenomen och betrakta dem i sig utan att försöka analysera eller rubricera dem. Att låta andra leva som sig själva är det bästa sättet att leva själv.'

Jag vet inte om din tvillingsjäl uppvisar liknande tendenser, men med detta vill jag egentligen bara ha sagt, att fenomenet inte är ovanligt även om det egentligen bara kommer till tals i mycket intima sammanhang."

Fenomenet 'tvillingsjälur' kom också till diskussion i Konstantinopel och Rom, där doktor Sandys ord verkligen besannades, att fenomenet är extremt individuellt - det finns inte två fall som liknar varandra.

På hotellet förekom tre unga män från Seattle som var mycket väl pålästa och kultiverade. En av dem, Jonathan, den trevligaste, hade vuxit upp i Salzburg och talade tyska utan svårighet. Hans farfar var tysk och hade flyttat från Tyskland under 30-talet då han var jude men därefter vägrat att någonsin mera tala ett ord tyska.

Den andra av dem, Paul, hade varit i Kashmir och kunde bekräfta att Jesus grav låg där då han besökt den själv, när vi började diskutera problemen med Shakespeare och Jesus och kom in på den senares eventuella kontakter med Indien och buddhismen, apropå det tibetanska evangeliet funnet i Ladakh av Alexej Notovitj för 108 år sedan som berättade allt om den saken. Den tredje hette Daniel, var lång och skäggig och mera nervös. Problemet som de hade gemensamt var om de skulle fara ut till öarna eller inte. Vädret var inte det bästa, det var kallt och rått, och de kunde inte bestämma sig. Själv lyckades jag förnya mina sandaler med ett besök i Monastirakis hos min gamle skomakare, där de alla kände igen mig och genast gav mig rabatt, då jag ju varit deras stamkund i minst elva år. Men priset hade under denna tid nästan fördubblats. Allt var billigare på drakmernas tid.

Även med doktor Sandy diskuterade vi buddhismen. Jonathan hade samma problem med buddhismen som han hade: fatalismen och den totala självförnekelsen. Vi pratade om det kuriösa i att så många unga israeler reste till Indien och Thailand med ett stort intresse för buddhismen, vars största attraktionskraft för dem låg i dess sympatiska pacifism och respekt för livet.

Jag läste Jack Kerouacs två berömdaste arbeten från 50-talet, "*On the Road*" och "*The Dharma Bums*". Den första är bara ytlig underhållning om dock bitvis strålande som sådan, medan den andra är intressantare genom att den huvudsakligen diskuterar fundamentala existentiella problem och är nästan helt buddhistisk i sin optimistiska grundsyn på livet, vilket är sensationellt för en amerikansk roman från 1958. "På drift" (som hans första roman heter på svenska, skriven 1951) är bara en introduktion, medan "*The Dharma Bums*" har haft oöverskådlig betydelse och fortfarande har. Jack Kerouac, död vid bara 46 år, är den definitiva portalfiguren till hela freds- och hippierörelsen på 60-talet och föregriper egentligen rentav hela Oshos filosofi, som kom först på 80-talet. Kerouac var ett visionärt geni och är mycket underskattad både som djup tänkare och fullkomligt njutbar stilist.

Vi talade naturligtvis även om kriget med de tre amerikanerna. De hade ingen egen åsikt om det men ville gärna veta min. Just denna dag (den 2 april) verkade kriget ta en vändning. De allierade stod fortfarande 70 km från Bagdad (den fjortonde dagen, efter att ha lovat att nå fram dit redan den femte,) men motståndet verkade bli svagare, och irakierna visade mer och mer en tendens att vilja ge upp. Colin Powell var i Turkiet och gjorde fler och bättre framträdanden i TV än både Rumsfeld (som alla avskydde) och presidenten (som alla föraktade). Kriget och dess stämningar verkade definitivt svänga över till de allierades förmån. Daniel bekräftade att president Bush kunde behöva förbättra sin PR. De tre amerikanerna hade aldrig någonstans i Europa eller Indien träffat någon som gillat presidenten eller uppskattat hans politik eller hans bedrövliga framträdanden.

Doktor Sandys invändningar mot buddhismen var i första hand praktiska och rimmade därmed ganska perfekt med Johannes kritik:

"Buddhismen har fel på två punkter. Man kan inte förneka jaget. Det finns där, och föds man med en personlighet och en begåvning innebär detta ett ansvar som det är ens plikt att leva upp till. Det kan inte utplånas. Det buddhistiska strävandet mot självutplåningen i Nirvana är en ren ansvarslöshet. Ingen enskild människa kan någonsin förneka sin del av ansvaret för världsordningen och allt liv i densamma. Att uppgå i tomma intet är ren verklighetsflykt.

Min andra invändning hänger samman med detta. Det går inte an att förneka det gudomliga och dess möjligheter. Ateism är en radikalism som är irrationell och som även förnekar idealismen. Det går inte. Det är att stänga alla dörrar för sig själv. I stället måste man öppna dem för alla möjligheter och i synnerhet för det gudomligas möjligheter. Kristendomens största misstag var att i sin stränghet skrota hela den grekiska mytologin och dess möjligheter. På samma sätt är buddhismens största misstag att skrota alla indiska gudomligheter. Det sociala upproret och revolutionen mot kastsystemet var och är buddhismens största ära, men att skrota även Brahma och Vishnu var att kasta ut barnet med badvattnet. Bara därför gick sedan buddhismen tillbaka i hela Indien."

Hans synpunkter överensstämde i princip även helt med Jonathans, som hade problem med exakt samma saker i buddhismen.

del 10 : *Bröllop i Bulgarien.*

Det var extremt kallt i Athen, och man frös hela natten. Daniel, en av amerikanerna, måste sova med tre filtar. Jag hostade hela natten, och sammanlunda gjorde hela Athen. Det var märkvärdigt hur man överallt hörde kvarkande greker. Värst därav var min värd Elias' hjälpreda, en äldre man, vars lungor lät som en döende hästs. Dessutom rökte han.

Men denna dag, den 3 april, gjorde våren sitt intåg. Uterestaurangerna öppnade, och folk började ta av sig kläderna. Ginsten blommade, och luften fylldes av dofter från parkerna. Våren hade med ens kommit för att stanna.

Jag hade min sista lunch med doktor Sandy före min resa till Bulgarien. Han visste inte om han skulle vara kvar när jag kom tillbaka nästa vecka, så vi försökte ta ut svängarna.

Han var på bättre humör nu men obeveklig i sitt fördomande av Amerika. "Vi kan inte ha en enda supermakt som självsvåldigt dominerar hela världen och väljer vilka diktaturer den skall stödja och vilka den skall störta beroende på de egna ekonomiska intressena i den. Därför har Kina varit särskilt försiktigt i sitt ställningstagande mot USA i Irakkrisen då det varit rädd om den amerikanska ekonomiska uppbackningen. I 30 år stödde USA diktaturen i Indonesien med alla dess folkmord, och nästan alla militärdiktaturer i Latinamerika har haft USA bakom ryggen. Det råder en oacceptabel obalans i världen, och som enda motvikt till USA:s översitteri ser jag tyvärr Europa. Dess splittring i Irakkrisen ser jag som ett hälsotecken. Tysklands hållning har varit genomgående sund och konsekvent, och jag hoppas bara att England hellre ska följa Europa än Amerika. Det ska bli intressant att få höra vad du får för intryck av Turkiet och Bulgarien. Jag hoppas jag är kvar här när du kommer tillbaka."

Vi skålade på det.

Därmed avslutades det första Athen-kapitlet. Det andra skulle följa efter återkomsten från Bulgarien och Konstantinopel. Men redan bortom Attika, vid Oenoe och Thebe, tog våren slut och reste sig de snöklädda bergen med Parnassos lika imponerande i sin bländande vithet som Moby Dick. Resan norrut gick smärtfritt, och äntligen fick jag åka i en gammaldags kupé. Denna delades emellertid med ett helt gäng av mycket långhåriga unga grekiska bohomer med svarta glasögon, som både rökte och drack både det ena och det andra men var vid gott festhumör och gärna praktiserade sin mycket elementära engelska med mig. De fann det mycket intressant att jag som resmål koncentrerade mig nästan enbart på Italien-Grekland samt Himalaya.

Men ännu bättre resällskap hade jag hela vägen från Thessaloniki till Sofia. Det var en grek född 10 oktober 1935 som vuxit upp i Bulgarien och behärskade utom grekiska och bulgariska även rumänska, ryska, ungerska, serbo-kroatiska, tjeckiska, slovakiska och polska men varken tyska, franska eller engelska. Vi talade alltså nästan 20 olika

språk tillsammans men inget gemensamt. Han förstod dock litet italienska, och på något sätt klarade vi oss på ett slags italiensk-ryska och förstod varandra märkvärdigt väl. Han var utomordentligt hjärtlig och hur rolig som helst och bjöd både på bröstkarameller mot min hosta och på rakía som han bryggt själv. Vi var naturligtvis båda ytterst missnöjda med kriget, vem kunde vara något annat, och vi var helt överens om att hela företaget var ett fördömt fiasko som bara kunde ha dåliga konsekvenser och som ytterligare måste förstöra Amerikas anseende i världen. Han råkade heta Christos, så vi hade samma namn fast i olika versioner: den grekiska och den skandinaviska. Han skulle till Varna, där han hade ett litet hus vid havet. Han var bara en enkel mekaniker men så full av liv att det till och med var ovanligt för en grek.

I Bulgarien rådde fortfarande vintern, och Vitosha var helt snötäckt och vattendragen frusna, men tåget nådde punktligt fram till Sofia trots omfattande tidsödande passkontroller vid gränsen (en trekvart på varje sida mellan 2 och 4 på natten), och jag kunde nå fram till Dianas hus som jag lovat lagom till klockan 8. Där väntade den vanliga kalabaliken i det vanliga överdådet på god smak och högsta kultur mitt i en social karusell utan like.

Hennes andra dotter hade gift sig den 25 oktober med en tysk museiman som väntat på henne i nio år, och bröllopet hade varit synnerligen sagolikt och lyckligt. Denise är konstexpert och hade själv designat sin bröllopsklänning i gammalbulgarisk stil, och de hade vigts i ett kloster. Vädret hade varit idealiskt i sin mjukaste och varmaste höstskrud, och hela familjen hade varit närvarande. Det hade inte kunnat vara mera lyckat, och bruden hade inte kunnat vara vackrare.

Jag hade haft en inbjudan, men samtidigt hade ju mitt kusinbarn i Italien gift sig, och det hade varit omöjligt att fira bröllop i Bulgarien den ena dagen och i Verona den andra. Min egen familj hade jag då givit företräde, men det bulgariska bröllopet hade nog varit vackrare om dock mera anspråkslöst.

Jotka hade blivit lycklig änka vid 82 års ålder för andra gången och sluppit sin tyska invalidiserade man, som hon fått ärva, vilket varit hela poängen med skenäktenskapet. Hon levde nu gott på en pension av 600 Euro i månaden, vilket för en bulgar är en förmögenhet. Hon var mycket aktiv som änka och reste omkring mycket och sysslade med filosofiska diskussionsaftnar och var helt i sitt ässe.

I Dianas hus hade en ung velig dam just ärvt en attraktiv våning efter sina föräldrar jämte lanthus, som hon inte kunde sköta själv alls, varför hon desperat sökte efter en äkta man - annars skulle allt gå henne ur händerna. Jag skulle vara den idealiska kandidaten, jag kunde då leva gott i Bulgarien för resten av mitt liv (på yoghurt, dåligt vin och peperoni), och hon var faktiskt söt. Fällan var väl förberedd när jag kom till Bulgarien, och det var bara för mig att slå till och ta för mig av den utlagda ostbiten. Problemet var bara, att hon kunde ingen engelska eller något annat språk än bulgariska. Och, som sagt, denna mycket söta, feminina och helt oerfarna unga dam var veligheten själv.

Hon hade inte saknat friare. Diana hade redan sammanfört henne med en mycket lovande och lämplig ung man, som varit intresserad, men han hade lyckats chockera den tilltänkta bruden med att försöka kyssa henne. Hon hade blivit helt förskräckt och vägrat att träffa honom mera. Diana hade blivit ursinnig på honom och sagt: "Du skulle gifta dig med henne, inte kyssa henne!"

Så troligen rinner våningen och villan denna unga opraktiska och aningslösa dam ur händerna utan att någon friare kan rädda henne med att framträda som den rätta sagoprinsen, som hon väntar på. Skenäktenskap må vara gångbara som lösningar till många problem i Östeuropa, men tyvärr var jag nog för gammal för henne.

del 11 : *Bulgariska diagnoser.*

Världen var i kris, och så var även Bulgarien. Premiärministern kung Simeon hade gjort bort sig och kunde inte längre möta bulgariska journalister och förberedde sig för att eventuellt gå i exil igen medan kommunisterna hotade att komma tillbaka. Bulgarien hade som enda östland helhjärtat ställt upp för Amerika i Irakkrisen men saknat mandat därför bland folket, där stämningen var lika antiamerikansk som i Grekland, och demonstrationer för fred och mot Amerika hörde till ordningen för dagen. Det mest betänkliga med splittringen inom EU inför Irakkrisen var att det satte ett antal av de tio staterna i EU-kön på det hala och hotade deras vilja till medlemskap. I farozonen var då framför allt Bulgarien och Rumänien, där stämningarna nu började bli pro-ryska igen för första gången på över tolv år. Båda länderna var ju ortodoxa och hörde kulturellt mycket mera hemma i lag med Ryssland än med den anglosaxiska världen.

Även min käre grekiske medresenär från Thessaloniki hade varit helt emot den anglosaxiska hårdföra politiken. "Det förekom aldrig våld under den kommunistiska tiden. Allt var lugnt och trygghet rådde. Det enda Amerika verkar tillföra världen är våld och upplösning." Tyvärr hade han i stora drag rätt.

Mina fyra bohemer från Athen med långt hår och mörka glasögon hade haft en helt annan syn på saken: "Vad angår oss kriget? Låt dårarna rasa och göra slut på varandra och på sig själva så mycket de vill, bara vi får leva och festa i fred, vi som föredrar sådant framför våld och rutten politik." Och det var nästan den sundaste åsikt jag hittills hade hört på hela resan.

De hade faktiskt varit fem, men den femte hade suttit i kupén bredvid. Han var den mest långhåriga av dem alla, det gick ner till stjärten på honom och han var dessutom skäggig, men han var den ordentligaste av dem.

En rumänsk ortodox präst hade också förekommit på tåget med flätat hår och lång svart kaftan. Han hade varit vilsnast av alla och inte alls verkat höra hemma i denna värld av våld och politisk förvirring och upplösning. Men så mycket vackrare han var än alla dessa moderna hemska människor, alla sterilt kostymerade eller fult och banalt klädda i jumprar och jeans eller som damerna påsmetade med smink som fnask med färgade eller konstgjort friserade hår och klädda i gräsliga byxor med krampaktiga föryngringsförsök till det yttre som bara slog fel och framhävde deras patetiska utseendekomplex – då var denne ödmjuka, sympatiska ortodoxe präst den enda naturliga av dem alla. Och hans värld var minsann inte krigets och den ruttna politikens och våldets värld utan bara motsatsen - idealism, fromhet och ödmjukhet.

Men något av samma jungfrulighet och oberördhet utstrålade även Bulgarien fortfarande. Visserligen hade kommunismen satt sina fasansfulla outplånliga spår genom tvångsindustrialiseringen och ghettokomplexbetongskyskrapsförstäderna, men hur underbart gammaldags och pittoreskt var ändå inte fortfarande det riktiga Bulgarien! Byarna längs vägarna med sina vemodigt enkla hus vittnade om en evig oberördhet av tidens växlingar och moden som var underbar. Det är alltid något oändligt sympatiskt och sunt med anspråkslöshet medan motsatsen bara är avskräckande och förargelseväckande och ställer bara till med problem.

Som vanligt bjöd Bulgarien även på kvalificerad musikalisk underhållning. En hel eftermiddag visades gamla TV-inspelningar av konserter med Stravinskij som dirigent, bland annat ett uppförande av "Eldfågeln" från 1965. Det förblir nog hans mest raffinerade orkesterverk, och det var helt trollbindande att följa med i hur han genomförde detta förunderliga och rikt kolorerade verk med sin arkitektoniska final med mycket små men mycket precisa handrörelser utan dirigentpinne alltigenom. Ändå - hur obetydlig och futtig är inte Stravinskij's extremt torra och renodlat tekniska mästerskap mot den varma emotionella melodirikedomen och skönhetsvärlden hos en Tjajkovskij?

Somliga kan inte tåla sentimental musik medan för mig musik aldrig är levande utan sentimentalitet, eller, som jag hellre skulle vilja kalla det, emotionalism. Det är det jag har ohjälpligt mot Bach: hans totala osentimentalitet i sin visserligen robusta och kvalificerade men dock ohjälpliga torka. Bara i vissa verk, som i "Mattheuspassionen" och många kantater, lyser något djupare känslolnnehåll igenom den högt drivna absolut tekniska fulländningens mekaniska sterilitet.

Chopin och Tjajkovskij hör till motsatserna där melodin och känslolnnehållet är allt. Även samtliga andra romantiker från Beethoven till Sibelius beror helt av melodins känslomässighet och sångbarhet som musikens definitiva grundval, men just från Stravinskij och framåt sker en förödande återgång till mekaniskhetens steriliserande exakthet och torka, som berövar musiken dess skönhet och liv. Vad som då i stället pekar framåt i musiken under 1900-talet är musikalernas örhängen, i viss mån filmmusiken och andra originella undantag som Gershwin, Nino Rota, Michel Legrand och Henry Mancini.

På kvällen firade vi Jevgenijs födelsedag, som fyllde 57 år i morgon. Vi var sju runt bordet, Diana och Jevgenij, Dianas syster Ludmila, jag och Reini den giftaslystna, och till sist kom även Lili med sin man med rakía. Det åts och dracks och festades och diskuterades. Amerikanerna intog Bagdads flygplats medan Iraks arméer mer och mer gav upp medan Saddam Hussein lekte Che Guevara och gick ut bland folket och låtsades solidaritet med dem som kanske en sista chans att synas offentligt. Han har gjort en dålig karriär som dålig skådespelare. Jevgenij var helt solidarisk med amerikanerna och menade, att liksom de hävdade att bara en död indian var en god indian var likaledes bara en död arab en god arab och bara en död zigenare en god zigenare. Han menade på fullt allvar, att liksom vissa organismer bara kunde betecknas som skadliga, såsom myggor, flugor och råttor, så kunde även araber och zigenare betecknas som skadliga organismer som borde utrotas. Det farliga i hans nästan nazistiska ståndpunkt är att han själv är jude, och hans pro-amerikanism hedrar inte amerikanerna.

En intressantare diskussion hade jag då med Lili om problemet med det amerikanska våldet, som exporterades över hela världen. Amerikas position var närmast att betecknas som självdestruktiv och masochistisk. Vi kom fram till, att anspråksfullhet alltid i sig måste leda till detta, medan anspråkslösheten alltid är konstruktiv.

Med Jevgenij och Lilis man kom vi dock till slut generellt överens om, att om Saddam Hussein var världens skurk nummer ett, så var president Bush nummer två och Putin nummer tre. Det rådde full enighet och ingen tvekan om saken.

del 12 : *Sverige ur bulgariskt perspektiv*

Det förekom en svensk statstjänsteman i Bulgarien från Kristianstad. Han levde i Sofia med en bulgarisk dam av nästan lika avancerad ålder som han själv (75 år) och verkade leva lyckligt men utgjorde en provkarta över alla de sociala svenska sjukdomarna. Som statstjänsteman hade han blivit sjukpensionerad vid 37 års ålder till följd av nervösa besvär, utbrändhet, överansträngning och stress. Sedan dess hade han förföljts av de svenska myndigheterna, som han krigat med i hela sitt liv. Han hade i stort sett dragits med alla tänkbara magåkommor och tarmbesvär och matsmältnings-sjukdomar utom cancer. Det var väl bara den som fattades.

Vi hade alltså en hel del att prata om, och där i Sofia på säkert avstånd från Sverige kunde vi lugnt tömma vår bitterhets skålar tillsammans och analysera ihjäl det arma landet och dess öde.

Claes-Hugo påpekade, att redan 1970 (då Olof Palme blev statsminister) hade den svenska kronan förlorat 90% av sitt värde. Denna uppgift hade han från självaste Carl

Bildt, en annan förlorad son för Sverige. Vi var helt överens om att den huvudansvarige för Sveriges nedgång var "riksolyckan" Olof Palme (som vår gemensamma och beundrade vän Sven Stolpe kallade honom), som inlett sitt destruktiva livsverk med att som skolminister under 60-talet reducera det svenska skol- och utbildningssystemet till en ruin av vad det hade varit. Det märkligaste var att så många svenskar låtit sig duperas av honom och tyckt att hans politik var bra eller helt enkelt stött honom av okritisk lojalitet med den svenska socialdemokratin. I Olof Palmes mun hade ändå ordet "solidaritet" fått en ganska skärande dissonant falsk klang, genom att Olof Palmes "solidaritet" egentligen bara omfattat marxister. Vi var båda överens om att det var Olof Palme som omvandlat Sverige till "den sista Sovjetrepubliken", ehuru han under de sista åren börjat inse sina missgrepp och försökt trassla ut sig ur sin egen ideologiska härva, som han satt fast sitt land i, varvid han blivit mördad. Vem som helst hade kunnat mörda honom då han gjort sig fiender i alla läger överallt, och Christer Pettersson var praktfull som symbol för mordets karaktär – han var ingalunda utesluten.

Och vad återstod av Sverige idag? Enligt Claes-Hugo en nationell mentalsjukdom, en monstruös byråkratiapparat vars huvudsakliga funktion var att genom blanketter och stress pressa medborgarna till utbrändhet och nervösa åkommor med skenande långtidssjukskrivningar och förtidspensioneringar som följd. Den offentliga sektorn i Sverige var ett formalistiskt vidunder, med vilket minsta kontakt måste leda till bestående förluster i ens människovärde.

Claes-Hugo var alltså ett typiskt offer för den blinda svenska formalistiska byråkratin och dess omänskliga småaktighet. Efter sin förtidspensionering vid 37 hade han 1965 flyttat utomlands och blivit utlandssvensk på livstid. Han hade bott i Marocko och Spanien, i Costa Rica och USA, i Grekland och nu i Bulgarien, som han slagit sig ner i då det var Europas billigaste land. Men även i Bulgarien förföljdes han fortfarande av svensk byråkrati, Försäkringskassan och skattemyndigheterna, som krävde retroaktiva bötesbelopp av honom sedan tio år tillbaka, medan han med sin pension knappt hade råd till sina mediciner. Det faktum att man i Sverige måste betala skatt även på den lägsta folkpension (15%) är en skam för välfärdsstaten Sverige, om den alls fortfarande kan kallas en välfärdsstat. Snarare torde väl denna beteckning kallas för ett dåligt dubbelmoraliskt skämt, som blivit bestående genom Olof Palme-epokens förklädda diktators falskhet och dubbelmoral.

Vad var då att göra? Sverige måste göra upp med sin egen falskhet och Olof Palme-epokens katastrofala misstag, inse dem och erkänna dem och sedan göra någonting åt ruinerna i stället för att låtsas om att ruinerna inte är några ruiner.

Kvällen blev en hysterisk festkväll utan like. Vi samlades på Polyglotos, översättningsbyrån, som fortfarande fungerade bra och gick framåt. Nina var inte med, då hon ursäktat sig med anledning att hon just hade förlorat sin bror, men Lili bjöd storslaget på vin och tilltugg i form av bakelser, choklad, nötter och piroger. Jag tog sällskapet på åtta personer med på en resa till Ladakh med förevisning av min diabilsshow som gjort sådan succé i Biella. Stämningen steg oavbrutet till svindlande höjder, och när fem liter rött och vitt vin tagit slut gick vi ut och köpte mera. Naturligtvis förfläckades så småningom uppmärksamheten, och programmet övergick småningom alltmer till rena festen. Claes-Hugo var med och underhöll makalöst med att med gravallvarlig uppsyn påvisa de tokroligaste absurditeterna i den svenska statsrötan. Bulgarerna var alla förtjusta. Han tillfrågades vad som var bättre, Sverige eller Bulgarien, men jämförelsen var omöjlig. Jag påpekade diplomatiskt, att Sverige genom sina långa mörka kalla vintrar hade oöverstigliga klimatologiska problem, medan Bulgarien med sin fattigdom och sina besvärliga turkiska och zigenarminoriteter hade lika svårlösta sociala problem, så det jämnade ut sig. Claes-Hugo påpekade då att Sverige, med 25% muslimer i Malmö, höll på att skaffa sig samma sociala problem som Bulgarien.

Han avslöjade att han varit med i SS i Nordafrika under kriget, men ingen av oss kunde riktigt tro på detta. Han hade ju bara varit 17 år när kriget tog slut. Klart var att han hade nazistkomplex av samma slag som Ingmar Bergman, Sven Stolpe, Sven Hedin, Knut Hamsun, Fritiof Nansen och andra mycket framstående nordiska koryfärer haft och att han aldrig kommit över dem. Han hade skämts för att Tyskland hjälpt Finland mot Sovjetunionen men inte Sverige. Jag påpekade dock att den ovärderliga fördelen med Sveriges neutralitet under kriget hade varit att det kunnat hjälpa både Danmark (med att ta emot judiska flyktingar), Norge (med att skydda norska partisaner) och Finland med frivillighjälp, vilket alla de tre utsatta nordiska grannländerna haft all anledning att för alltid förbli tacksamma för.

Kvällen var mer än 100% lyckad, och efter att även de sista litrarna vin tagit slut måste vi tyvärr konstatera att glasen var och förblev tomma. Vi hade då hållit på i fem timmar och ännu inte haft någon middag. Det säger sig självt att så mycket vin på tomma magar måste ha en viss effekt. Vi klarade oss dock hem och stöp där i säng för att vakna med baksmällor nästa dag, då det snöade. Våren hade absolut ingen brådska i Bulgarien.

del 13 : *Ringo om islam.*

Som vanligt var det med stor saknad man lämnade Bulgarien trots det vedervärdiga vädret, det snöade, och man fick för första gången ta på sig strumpor igen sedan Tyskland och dessutom trä på sig handskar.

Det var dagen efter, och alla lyste med sin frånvaro. Även Diana hade svårt för att komma ur sängen men lyckades dock skramla ihop till en sista lunch med uppbyggande av sina yttersta krafter. Jevgenij kom upp lagom till lunch och gick direkt efter lunchen tillbaka i sängen.

Det var den 6-e april, min 12-e resdag och krigets 18-e dag. Diana försökte fortfarande få mig att acceptera anbudet Reini öde, en helt oerfaren oskuld i huset, som plötsligt förlorat alla som tagit hand om henne, mor, far och broder (en professor) och som nu stod ensam med en fin bostad plus villa i Plovdiv, som hon inte kunde ta hand om själv. Men vad kunde jag göra? Reini var förtjusande men talade inte något annat språk än bulgariska. Vem visste när jag nästa gång skulle komma till Bulgarien? Och skulle jag då bara skrota alla mina intressen, ansvar och arbeten i Sverige för en nödställd 39-årig bulgariskas skull, som inte kunde ta hand om sig själv? Det var en omöjlig begäran. Det var bara att hoppas på ett mirakel för hennes del, att hon skulle träffa rätt man, ha tur och komma över sin sorg. Hon hade hela sitt liv levat överbeskyddad av framför allt sin bror. Kanske han skulle fortsätta beskydda henne efter döden.

Sofia var fullt av sådana tragedier. Även Nina hade förlorat sin bror, men hon hade själv hjälpt honom på traven. Han hade varit alkoholist, men hon hade dessutom gett honom piller och överdoserat dem, vilket påskyndat hans död. Därefter hade hon kört ut hans fru och barn och själv övertagit våningen. Hennes omänskliga behandling av sin egen familj hade medfört total fiendskap mellan henne och Diana, som vägrade träffa henne mera. Därför hade Nina taktfullt uteblivit från gårdagens föreställning. Naturligtvis kan man inte lita på alla uppgifter man får, och Diana ser gärna mörkare på saker än vad som är helt rättvist, men man kör inte ut en änka och hennes barn från deras eget hem.

Så man lämnade ett dramatiskt tillstånd bräddat med intriger, skulder och konflikter bakom sig när man lämnade Bulgarien plus att man kommit levande ur en påtagligt reell äktenskapsfälla. Men resan till Konstantinopel blev fruktansvärd. Till en början var tåget upphettat till bastutemperatur, så det hjälpte inte fast man klädde av sig och öppnade dörrar och fönster. Sedan stängdes värmen helt sonika av, och det blev

minusgrader i stället. I två timmar stod tåget och väntade i Dimitrovgrad på ett annat tåg från Rumänien, som det skulle kopplas ihop med. Vi var då bara två stelfrusna passagerare kvar i vagnen, som mest sysslade med åkarbrasor och att hoppa jämfota för att överleva. Klockan ett rullade tåget vidare mot gränsen, där de vanliga terrorkontrollerna tog vid och höll på i två timmar med passkontroll, tullundersökning och dubbelkontroll in absurdum på båda sidor av gränsen. Halv fyra rullade tåget vidare in i Turkiet, värmen sattes på igen, och det blev bastutemperaturer igen. Emellertid var man så trött att man somnade ifrån alla bekymmer för att vakna i gryningen efter tre timmars våt sömn badande i svett precis som i en våt bastu. På nytt hjälpte det inte fast man öppnade alla fönster och dörrar på vid gavel....

Men fram kom man till Konstantinopel, där det åtminstone var fyra grader varmt, men regnmolnen hängde tunga över staden och svepte in den i mörka dimslöjor som en påminnelse om kriget, där amerikanerna den nittonde dagen fortfarande bara föröfvade sina blodbad utanför Bagdad.... Men väl blev man mottagen på sitt gamla vandrarhem. Turismen var nästan obefintlig, så det var mycket billigt, och mitt nattlogi kostade bara 5 dollar (drygt 40 kronor). En omelett med kaffe gjorde susen, efter några timmars vila på det var man en ny människa igen, och då kom Ringo som på beställning.

Han var i mycket god form och verkade i 40-årsåldern fast han skulle fylla 60 i år. Han var rena energiknippet, lika intensiv och varm som vanligt, över en kopp kaffe pratade vi igenom preliminarierna, jag berättade om bekymren i Göteborg med alla mina plötsligt avlidna vänner, men jag gick inte djupare in på det som med doktor Sandy, som ju var betydligt äldre och mera erfaren. I stället gick vi ut och gjorde staden.

Han tog mig med till en fiskrestaurang vid Galatabron, där vi hade en fantastisk utsikt över hela Bosporen och intog sardiner med sallad och frossade i turkiskt te medan vi båda njöt av att vara i Asien.

Ringo var fortfarande som fisken i vattnet i Istanbul och trivdes förträffligt, älskade att pruta med turkarna, talade turkiska flytande men såg ändå fram emot att få lämna landet efter sitt sista år där. När allt går som bäst och är som bäst och man trivs som bäst är det dags att bryta upp, och han funderade på att bege sig till Indien.

Han hade ett långt fantastiskt liv bakom sig och öste generöst ur sin levnads fatabur. Redan hans tillkomst hade varit sensationell. När hans mor hade förts till BB i Berlin den 21 november 1943 hade en amerikansk bomb träffat sjukhuset. Hans mor hade då blivit så förskräckt att hon fött sin son med raketfart - han hade farit ut som en bomb. Förlossningens rekordförlopp torde ha platsat i Guinness rekordbok.

1953 upplevde han östtyskarnas uppror i Berlin mot sovjetockupationen, därefter i Polen och Ungern och Tjeckoslovakien, men den stora ögonöppnaren för honom hade varit Vietnamkriget. Han var Tysklands kanske första banérförare i fredsrörelsen som hippie och blivit fullkomligt söndermobbad. Man kritiserade inte USA i Västtyskland. Redan då valde han att bli en man utan land - han sade upp sitt västtyska medborgarskap och har sedan aldrig mer haft någon nationalitet utan i stället fört en mycket kringflackande tillvaro i Orienten, södra Indien och Sri Lanka, Andalusien och Marocko, Sverige (Norrköping och Göteborg), Grekland och Turkiet, och så vidare.

Vi var helt överens om allt och var nästan identiskt likasinnade beträffande islam, kriget i Irak och Twin Towers-katastrofen. Genom den sistnämnda hade inte islam kunnat ge sig själv ett djupare suicidalt dråpslag. Islam var ett misstag och fiasko från början, precis som kristendomen varit det och precis som kommunismen varit det. Problemet var att islam fortfarande var militant och predikade heligt krig och sanktifierade våldet medan kristendomen och kommunismen vuxit ifrån allt sådant överfanatiskt vansinne.

Men det stora problemet med islam var det förkrossande kvinnoförtrycket. Om en muslimsk kvinna målar sina naglar röda för att dekorera sig riskerar hon att få den handen avhuggen med yxa. Muslimska kvinnor älskar att tala med västerländska män mest bara för att de tillsammans med dem känner friheten att de inte behöver kämpa

för sin kvinnlighet och för sitt (i muslimska mäns ögon) obefintliga människovärde. Islam uppfostrar mannen inte bara till ett totalt kvinnoförakt utan framför allt till ett grundläggande kvinnohat, som sedan blir det dominerande elementet genom hela livet i allt könsungädda. Mest därigenom är islam världens största religiösa missfall. Det finns ett antal religiösa missfall i form av andra religioner, men ingen har någonsin drivit onaturligheten och omänskligheten så långt som det muslimska världsetablissemang.

del 14 : *Final i Konstantinopel.*

Kanske det var resans höjdpunkt, när vi besteg Peratornet tillsammans och blickade ut över den fantastiska staden draperad i slöjor endast förstulet belyst av en rodnande eftermiddagssol med reservationer i blicken, som färgade dim- och molnslöjorna i alla världens osannolika färger såsom ultrapurpur och chockorange. De vackra sundfärjorna över till den asiatiska sidan, oförändrade i princip sedan Atatürks dagar (som förresten var grek född i Thessaloniki - Grekland och Turkiet är historiskt och rasiskt sett ett med varandra, hur stora etniska skillnader och brytningar det än förekommer inom de båda ländernas extremt olika språkliga och religiösa element –) smyckade Bosporos mera smäckt än vad vaporetterna gör Venedig. Konstantinopel-Istanbul var fortfarande en av världens mest storslagna och vackra städer. Man kan aldrig förbigå detta faktum.

Där diskuterade vi världens öde med dess fruktansvärda kriser i form av religiösa och etniska krig, som helt kom i skuggan av den skenande miljöförstörelsen, vars globalt mest ignorerade symptom för närvarande var den globala växthuseffekten med framför allt smältande glaciärer överallt var det fanns sådana vid polerna och i bergskedjorna, ett symptom som president Bush föregick med dåligt exempel för hela världen med att köra över och ignorera. Hur skulle det gå för mänskligheten med dessa problem, med den lika förträngda globala Aidskrisen och med alla andra kriser, som hotade allt liv i naturen och hela mänskligheten? Vem skulle överleva? Ringo kunde bara se att mänskligheten bara kunde överleva spirituellt, alltså själsligt, alltså transcendentalt bortom materialismens undergång, och mycket tydde på att han hade rätt. Åtminstone jag delade hans uppfattning. Ty det var helt realistiskt att vara helt pessimistisk.

Vi möttes igen till kvällen och hade middag tillsammans. Han hade provat de båda silveroxidkamerabatterierna jag hade inköpt åt honom i Sverige, och de hade omedelbart givit hans kamera nytt liv. Han var överlycklig av tacksamhet. Nu kunde han äntligen börja fotografera igen, vilket var hans käraste intresse vid sidan av akvareller. Hans stora dröm var att få kunna ordna en fotoutställning. Hans bilder, som jag sett förut, är genomgående fotografiska konstverk.

På tal om att överleva spirituellt kom vi åter att tala om mina avlidna vänner, och han kom då att berätta om ett häpnadsväckande fenomen i samband med hans livs kärlek. De hade varit tillsammans i nio år, varefter hon hade dött, men de stod fortfarande i daglig kontakt med varandra – efter 25 år! Han berättade alltså rätt upp och ner som den självklaraste saken i världen att han fortfarande umgicks dagligen med sin enda älskade, som dött 1978, som om ingenting förändrats och ingenting hänt. "De älskade dör inte förrän man låter dem dö genom att man glömmer dem. Så länge man bevarar dem levande inom sin egen själ kan man aldrig förlora kontakten med deras egna levande själar. Vi kommer alla från en och samma själ, den själen är statistiskt odödlig, och den del vi har i den genom våra egna själar är lika odödlig. Själarnas samvaro och umgänge upphör aldrig så länge de älskar varandra." Jag kunde bara ge honom rätt i allt.

Detta var kanske just hemligheten med hans liv. Han var ett fenomen av ungdomlighet i sitt sextionde levnadsår och fullkomligt överväldigande som energiknippe. Han sprudlade av energi och livsglädje och erkände själv att han kanske hade lite väl mycket överloppsenergi. Han var fortfarande en flitig fruntimmerskarl som hela tiden fann sig nya damer och hela tiden fick problem med nödvändigheten att klara sig ifrån äktenskap. Han gjorde inte barn, men han älskade kvinnor passionerat och med respekt. Han kallade sig själv en nomad, som aldrig kunde stanna länge på samma ställe och aldrig kunde rota sig. Det hade han gjort till en levnadskonst, och hans liv var en enda färgsprakande explosiv mosaik av erfarenheter, nya kapitler, nya länder och nya experiment. Han letade efter någon som kunde hjälpa honom skriva hans självbiografi, då han med rätta menade att hans erfarenheter kunde ha något att lära envar. Och detta enormt rika liv hade han konsekvent genomfört med ena foten på andra sidan, med en grundligt genomtänkt andlig livsfilosofi närmast färgad av buddhism och i oavbruten kontakt inte bara med sin avlidna älskade sedan 25 år utan också med sin mor, märkligt nog alltså bara med kvinnliga "spöken".

Det säger sig självt att vår samvaro blev hur intensiv som helst, vilket visade sig dagen efteråt. Han insisterade på att följa mig till stationen och mötte mig på vägen dit klockan åtta på morgonen i vinterhotfull ismorgon (0 grader). Båda hade vi haft en orolig natt utan mycket sömn. Med sig till stan hade han tagit litet matvaror till en god vän som han hjälpte. Det skulle ha varit *corned beef*, men i stället hade han i misstag fått med sig en ölburk. Själv hade jag glömt hela min matsäck kvar på vandrarhemmet, vilket jag inte märkte förrän tåget redan lämnat Istanbul. Så disträ med en så viktig sak (inför en resa på två dagar utan mat) hade jag aldrig varit förut.

Naturligtvis var det oundvikligt att vi även gjorde upp planer för framtiden. Försiktigt övervägde vi möjligheten att träffas i Indien i november. Han hade aldrig varit i Dharamsala, Kausani, Nepal eller Darjeeling, och den världen ville jag gärna visa honom, då han där hade mycket att hämta, vilket han var medveten om. Men det var långt från april till november.

Kort sagt, detta var kanske resans höjdpunkt, denna intima samvaro med min innerligaste vän i denna delen av världen. Som väl var hade han e-post, så åtminstone kunde vi hålla kontinuerlig kontakt var på jorden vi båda än befann oss. Den möjligheten saknar man tyvärr med alltför många av sina bästa vänner.

Istanbul lämnades alltså i värsta tänkbara vinterrusk, och förbluffad fick man iakttaga hur det thrakiska landskapet var helt vinterklätt denna den 8 april. Det liknade ingenting. Dock hade vår fåglarna kommit - de översvämmade träskan svärmade av storkar och hägrar och till och med en pelikan, den första vilda jag har sett i Europa.

Vid gränsstationen kunde man nödtorftigt kompensera sin bortglömda matsäck (med förlusten av sju ovärderliga bananer) med en ny flaska Martini för 10 dollar. Den skulle minsann komma att behövas inför resans troligen mest påfrestande etapp.

del 5 : *Rigoletto & CO i Sofia.*

Det var en lysande föreställning. Sofia levde än en gång upp till sina förstklassiga operatraditioner. Hela operan sjöngs på italienska, och dirigenten, en helt ung och tanig man, uppvisade en lysande kontroll över hela föreställningen, som var mera hjärtnipande än någon Rigolettoföreställning jag tidigare sett. Slutscenen bidrog till detta. I ett genidrag från regissörens sida får aldrig publiken se den mördade Gilda i säcken. Rigoletto öppnar den inte mer än vad han behöver för att genast förstå hela katastrofen. Hur genomförs då Gildas långa slutaria? Jo, regissören har flyttat henne helt bort från scenen, så att hon i stället sjunger från ovan från en balkong, den översta i salongen skymd av en skärm från publikens åsyn. Effekten var makalös. Sålunda

genomför Rigoletto den gripande slutscenen helt ensam på hela scenen duetterande med Gilda som ett svinnande spöke....

Men mest aktningsvärt i hela föreställningen var hela scenografin, konsekvent genomförd i tidstypiska dräkter från renässansen, med Mantuas hov återskapat i suverän renässansprakt med flaggor och gobelänger och med krogscenen även i helt realistisk miljö med Maddalena fullständigt korrekt fullständigt uringad.... Ingenting fattades.

Rigoletto själv genomfördes med demonisk inlevelse av en helt ung baryton utan puckel, men han rörde sig just som en haltande puckelrygg skall göra. Alla solisterna var helt unga krafter, nya knoppande förmågor, en helt ny generation av operasolister, och även publiken dominerades av helt unga, som mest uppfyllde de billigaste platserna (för 25 kronor). Vi satt bland dem och delade deras fullständiga entusiasm, ehuru vi höjde några ögonbryn inför några yngre damers minst sagt utmanande klädsel.... Till och med på Bulgariens nationalopera kan man tydligen uppträda hur som helst med både bara axlar och midja och navel....

Rigolettos exempellösa framgång som opera beror väl mest på dess djupa mänskliga pathos tillsammans med Verdis djupt inkännande musik, som förlämnar Rigolettokaraktern en oförglömlig aura av tragisk mänsklig storhet. Rigolettos pathos har bara överträffats av Verdi själv i den några år senare producerade operan "*La Traviata*", som med rätta än idag är Italiens mest melodiosa och mest älskade opera. Som melodiker är Verdi oöverträffad i operalitteraturen, och endast Puccini kommer i närheten. Deras operor förblir utan konkurrens världens mest tårframkallande operor hos publiken; och det vet denna publik, att det är därför de går på operan, att det är välgörande att få gråta ut inför ren musikalisk skönhet parad med stora mänskliga känslor. Wagner kommer inte ens i närheten, och till och med i "*Tristan*" bara dränker han allt mänskligt i monstruösa orkesteröverdrifter i stället för att framhäva det, som Verdi och Puccini gör.

Dessutom fick vi det stora nöjet att få njuta av en klassisk uppsättning av Verdis "*Otello*" med Mirella Freni och Jon Vickers från deras glans dagar under 70-talet på den utmärkta franska musikkanalen "*Mezzo*", som non-stop utsänder värdefulla musikprogram och konserter av alla de slag från fullständiga operaföreställningar till rena jazzen. Denna Otello-föreställning var filmad i rätt miljö med venetianska gondoler och arkader, med cypriotiska terasser och levande fontäner, i rätt 1500-talskostymering och en underbar regi. Det kunde inte bli bättre. Jag har aldrig sett en bättre Otello än Jon Vickers gestaltning i denna operafilm, till och med Orson Welles kom i lä, och den stora kärleksarian mellan Otello och Desdemona i första akten var lika överväldigande smäktande genomförd som någonsin Puccinis "*Tosca*" eller "*Madame Butterfly*". Varför får vi aldrig se sådant i Sverige?

En annan musikalisk höjdare var världsmästerskapen i skönskrinning från Dortmund. Kampen stod mellan en helt stillös fransman i vidrig plastkostym till ännu vidrigare elektronmusik från filmen "*Matrix*", som genomförde ett tekniskt absolut perfekt program ehuru han mest bara fjantade omkring, och en sagolik ung ryss som verkligen kunde dansa på isen. Allt vad fransmannen saknade fanns hos ryssen: stil, skönhet, känsla, mjukhet, ljuvlighet, kort sagt allt positivt och vackert som kunde tänkas. Men han drattade på isen. Plötsligt låg han bara där, och hans fall var värre än något av alla de föregående. Han hade vunnit tre världsmästerskap tidigare och var 21 år gammal, och halva publiken fick hjärtslag när han drattade på ändan inför hundratals miljoner TV-tittare världen över. Men han fortsatte och genomförde resten av programmet med den äran utan en enda skugga av ett fel. Och han vann! Domarna föredrog hans stilfulla, överväldigande estetiska, välkomponerade och himmelskt sköna framförande, fastän han föll mitt i uppvisningen, framför fransmannens tekniskt fulländade men platta, fantasilösa och stillösa program. Det hedrade domarna.

På tredje platsen kom en liten tysk som såg precis ut som en hob, medan amerikanerna blev helt utan medaljer. Där förekom också några lysande kanadensare men ingen från Norden.

Den största musikaliska upplevelsen i Bulgarien bjöd dock som vanligt minneskatedralen Alexander Nevskij på, som den 25 mars hade full gudstjänst från morgon till kväll med fulltalig blandad kör *a cappella* som fyllde hela katedralen med himmelska klanger från början till slut. Kyrkan uppfördes till minnet av de 200,000 ryssar som stupade i Bulgarien i dess självständighetskamp mot turkarna 1878 och bekostades av tsaren. Den är Bulgariens vackraste kyrka både invändigt, utvändigt och akustiskt. Bandet mellan Bulgarien och Ryssland är fortfarande mycket starkt trots Sovjetunionens sönderfall och att Bulgarien nu gått med i Nato. Ute i regnet under en av dessa dagar satt det en ensam dragspelsmusikant och spelade på gatan på en parkbänk "*Midnatt i Moskva*" som om varken Warszawapakten någonsin spruckit eller existerat och som om det inte ens regnade.

En helt annan kulturbild: på paradplatsen där förr diktatorn Dimitrovs betongmausoleum stod, som sedan länge sprängts bort i bitar, stod nu ett helt annat monument: en gigantisk röd låda "*Red Label Johnnie Walker*"-whisky, identisk med vad man köper i *tax free shops* men i hundra tusen gångers förstoring. Tydligt kan man aldrig nog profanera en diktators minne.

del 16 : *Ankommen i Ancona - 31 timmar från Athen till Biella*

Som avskedsgåva gav mig Elias en flaska Ouzo. Därmed hade jag faktiskt fyra flaskor att släpa på i bagaget: min egenhändigt köpta Retsina, den turkiska Martinin, likören från Biella och en Ouzo. Dessutom var Retsinan fördelad på två flaskor, då det var mer än en liter. Doktor Sandy hade varit stolt över mig. Aldrig hade jag förr burit med mig så mycket alkohol från Grekland, och tendensen var tydlig att det blev mer för varje gång. Det var bara att tacka och ta emot, dricka upp och bjuda med sig.

Båda gångerna i Athen hade krigslyckan vänt sig till de allierades fördel. Första gången hade det irakiska motståndet äntligen börjat vända ordentligt, och andra gången intogs Bagdad. Min sista kväll i Athen triumferade Rumsfeld och Bush medan hela världen fick se hur Bagdads kolossalstatyer av Saddam Hussein revs och slogs i bitar och hur Bagdadborna rullade med sig diktatorns betonghuvud och slog det med sina skor.... Man behövde nu inte längre själv bekymra sig om kriget. Vad som följde på sönderbombningen av Irak var nu helt Amerikas och Storbritanniens bekymmer. Företagare i USA hade fått alla återuppbyggnadskontrakt, men det var EU som skulle betala dem.

Mitt största bekymmer var hur jag skulle hinna fram till Biella på fredagen innan det blev för sent. Båten skulle nå fram till Ancona efter tre på eftermiddagen, och sedan kunde det vara en sju timmars tågresan med två osäkra byten. Ett alternativ var att i stället fara till Verona, övernatta där och fortsätta till Biella följande morgon. Jag informerade Lorella om allt detta per e-mail och lovade ringa henne så fort jag nådde terra firma i Ancona.

Jag hade tur. Lyckligtvis valde jag det tidigare 10-tåget till Patras i stället för att vänta till halv ett, men den tågresan till Patras tog bara fyra timmar, fastän det inte var IC. När jag kom till Patras klockan 2 (en timme tidigare än beräknat) inställd på att tillbringa eftermiddagen med lunch och kaffe och kanske uppsökning av mitt gamla strävsamma par i vandrarhemmet och deras skotske stamgäst Charlie, möttes jag på hamnkontoret av beskedet att det skulle avgå en båt redan inom en halvtimme. Jag behövde inte vänta till kvällen. Jag skulle nå Ancona nio på morgonen, och därmed skulle resan till Biella inte bli något problem.

Jag hade all anledning att vara nöjd med Balkanloppet, som denna gång för en gångs skull inte hade varit något gatlopp. Besöken i Athen, Sofia och Konstantinopel hos doktor Sandy, Diana och Ringo hade varit utomordentligt givande och befruktande för framtiden. Under dessa tio dagar hade kriget avgjorts och de allierade trots allt avgått med även en moralisk seger över megaskurken Saddam Hussein, ehuru den stora disken efteråt stod och väntade på dem med svåröverstigligen berg av bekymmer och saftiga räkningar. Doktor Sandy hade vid vår sista middag igår kväll stilla kommenterat situationen: "De allierade har ställt till med en stor förstörelsefest och gjort det till sin ära. Måtte de också bara städa upp efter sig med någon ära." ("*The allies have made a glory of making a mess of it. Let's see if they can make a greater glory of clearing it up.*") Men han tvivlade på det.

Athen var lika ruskigt som vanligt med sin ödsliga asfaltdjungel, sitt förfall och sina uteliggare och oräkneliga dagdrivare och alkoholister, men som Graham Mackenzie från Xanthi sade: "Thessaloniki har alla en storstads bästa fördelar: ordning, renhet, parker, god luft, och allt fungerar, men jag avskyr staden. Athen har alla en storstads värsta nackdelar: kaos, smuts, elände, betongöken, världens sämsta luft och allt i förfall, men jag älskar och trivs i den staden." Jag vidimerade hans utlåtande till fullo.

Man nådde Ancona i tid och begav sig genast i ilmarsch till järnvägsstationen i sällskap av en ung resenär som skulle till Torino. På stationen fick man beskedet att ett tåg till Milano, som var tio minuter försenat, inväntades när som helst. Man hade inte mera tid på sig än att man just och just hann köpa ett biljettsupplement för 14:20 Euro. Jag ansåg det vara värt priset att komma fram i god tid, men jag hann därmed inte ringa och förvarna för min ankomst. Milano nåddes efter fyra timmar, och där skulle ett tåg avgå mot Torino om tio minuter. Jag hann precis bara ringa och förvarna genom Lorellas telefonsvarare och hoppas på att hon skulle hinna avlyssna den. Samma fenomen visade sig i Novara: man fick precis fem minuter på sig att byta tåg. Klockan fem steg man av i Biella, och vem råkade inte just då komma in i stationen från gatan om inte Lorella?

Hon hade inte kunnat öppna sin Hotmail och inte kunnat se mer än att det låg ett mail från mig. Hon visste alltså ingenting utom att jag var på väg någonstans ifrån. Gian Carlo avlyssnade mitt meddelande om mitt tåg från Milano 15:20. "*Just in case*" tog Lorella vägen förbi stationen vid en ungefärlig tidpunkt, och just då kom jag in i stationen.

Resan från Athen hade tagit precis 31 timmar med 5 timmars sömn. Den hade varit helt makalös med sina absolut precisa tajmningar vid bytena både i Patras, i Ancona, i Milano och i Novara. Och Lorella hade utan att få mitt e-mail kunnat exakt passa in sin mötesentré. Det var helt formidabelt.

Jag ramlade rakt in i den vanliga nöjescircusen. Det var ju fredag kväll och en stor tangofestival i Biella. Efter Fiats undergång i Torino och Piemonte har denna landsdel mer och mer börjat intressera sig för tango i stället, tangoklubbar har vuxit upp överallt i Torino och Milano och där emellan, så att Piemonte nästan blivit ett tredje tangoland efter Argentina och Finland. Och italienarna förstår ju om någonting det här med stil, så den piemontesiska tangon är både graciösare, vackrare och mera fascinerande än den mer allvarliga argentinska tangon och den mer rustika och robusta finska tangon, då dessa båda är mera sensuella medan den piemontesiska är mera estetisk och gracil.

Man försattes alltså rakt in i en omfattande tangovärld med rosor i håret, bara kvinnoskuldror, diamantgnistrande skospännen, knallröda sidenschalar, nätstrumpor och oemotståndligt eggande tangorytmer, medan samtidigt en jordbävning skakade om Piemonte (i tio sekunder) och *Corriere della Sera* basunerade ut Bagdads fall.

Som avslutning på dagen bjöds man på en Dario Fo-pjäs, den, där den ena tjuven och älskaren efter den andra gömmer sig i en golvpendyl, som varje gång den slår tolv slår ihjäl dem. Jag hade sett den förut för exakt 40 år sedan på Lilla Teatern i Helsingfors med Nils Brandt, Lasse Pöysti och Birgitta Ulfsson under Morfars 70-

årsfirande. Den var hur rolig som helst, men jag somnade ändå hela tiden. Det skulle bli skönt att få komma i säng efter de 31 timmarnas rasande resande.

del 16 : *Festorgier på heltid*

Festkarusellen i Biella gick hårt fram på högvarv. Vi blev fler och fler för varje dag. Under lördagsförmiddagen ankom Massimo, mannen som räddat Tatiana i Dharamsala när hon förlorat sitt pass. Även jag hade träffat honom som hastigast i Dharamsala, vi hade ju varit så få italienare där att vi genast alla funnit varandra och lärt känna varandra, och Massimo hade då gjort intrycket på mig av en människa som just inte hade kunnat komma mera fel. Men han hade varit just den rätta till att lyckas finna Tatanas pass i Dharamsala. Han var en högst fyrkantig ganska otymplig bjässe med mycket pasta i bilringarna som inte var särskilt företagsam eller bra på att klättra i berg, och hur i all sin dar hade han hamnat i Dharamsala? Så hade jag tänkt då, och likväl hade han redan varit där nästan lika många gånger som jag.

Denne Massimo visade sig nu vara ett geni på många områden och en utomordentlig festprisse. Hans sinne för humor var så originellt att hans blotta närvaro måste leda till feststämningens avsevärda förhöjning. Alla älskade honom. Vi hade en lång lunch tillsammans på fem man hand med Lorella som enda dam vilket var ett just tillräckligt sällskap för att uppnå den rätta allmänna intimiteten. De två andra herrarna var Sebastiano, den lille sarden, och en äldre man som just skalat av sig allt sitt hår och bara lämnat kvar ett fint litet skägg och dito mustascher. Han var alltså helt slät. Även Sebastiano var ju helt slät men sedan en längre tid tillbaka, och innan den nyrakade gick tog han Seba om huvudet och sade: "Du börjar visst bli långhårig."

Jag förstår inte hur man kan raka av sig allt sitt hår, i synnerhet inte om man har en tillfredsställande hårväxt. Det är ju den fulaste av alla frisyror, nakenhet är något att skyla och frysa med, och utseendet måste brutaliseras. Hår är en prydnad att vara stolt över, odla och vårda. Fråga alla flintskalliga damer.

Seba hade fått virus i sin dator, men Massimo var den rätta experten på sådant. Han följde med Seba hem till natten, satte sig vid datorn och konstaterade att Seba hade fyra olika virus som förgrenat sig i olika riktningar. När han fått bukt med två av dem hade Seba för länge sedan somnat i en stol och klockan visade sig vara 7.50 på morgonen. Massimo hade förlorat allt begrepp om tiden under sitt arbete och glömt att det fanns något sådant som sömn och sängar nattetid.

När vi vaknade konstaterade vi att han varit ute hela natten. Men denna söndag var nu den stora arbetsdagen, då det gällde att vara energiskt verksam hela dagen. Tio av oss skulle bland annat träda i tjänst som flaggviftare inför ett lokalt maratonlopp runt och över hela Burcinaberget för att ingen skulle springa fel. Burcina är ju en parklabyrinth av stigar och vägar som går kors och tvärs och som det är svårt att hitta ut ur om man en gång börjat labba runt där. Vi skulle träda i tjänst 8.20, och just då uppenbarade sig Massimo och meddelade oss salig att han fått bukt med två av Sebas fyra virus under natten och att han absolut inte behövde någon mera sömn.

Så vi for iväg till maratonloppet och trädde i tjänst och utplacerades på strategiska ställen för att vifta sprintarna rätt. Min position var högst ansvarsfull vid en lada med kor med kopuddingar försåtligt utlagda runt hela stället. Det var enastående pittoreskt att få stå i denna koskit mitt i all den karakteristiska stanken och visa löpare vilken väg de skulle löpa för att plumsa genom de flesta koskitarna.

Ledaren för detta maratonföretag var en högst energisk sportfåne som var medveten om sitt höga ansvar och placerade oss så strategiskt han kunde. Själv fattade han posto på toppen av kullen, och det var där sedan som alla sprang fel. Sex försvann på vägen, ett okänt mörkertal tog alla möjliga omvägar innan de irrade sig rätt igen, och bara ett lyckligt fåtal kom något så när tillfredsställda i mål. Gian Carlo, som deltog i

loppet, kom in som nummer 37, vilket var en bra placering för 141 deltagare. Tio var damer, den första på 55-e plats.

Efter loppet följde orgierna med start utanför kyrkan med kraftig sangría med tilltugg av ost och korv, kakor och skinka. Alla blev berusade genast, särskilt lilla Tatiana, som knappt kunde stå på benen. Lorella och Gian Carlo hade inte sett henne sedan hemkomsten från Indien när hon dök upp till tangofestivalen och nu var med hela dagen.

Festen fortsatte sedan hemma med obegränsad tillgång på viner och grappa, stekar och kotletter, leverbiffar med svamp och sallat och allt möjligt annat gott. Vi var 26 till antalet, och äntligen hade våren gjort full entré i även denna avlägsna landsända. Solen rentav stekte, och vi satt ute hela tiden medan Roberto grep gitarren och alla italienarna satt runt omkring honom i gräset och sjöng gamla 70-talssånger tillsammans. Det var så nostalgiskt och så rörande att man grät hela tiden. Alla dessa människor var ju ungdomar för mig, de var alla minst tio till tjugofem år yngre med bara två undantag, Enzo och den biljardbollsfriserade herren, varför man försattes in i en 10-25 år yngre och vackrare värld. Kriget var glömt, det existerade inte längre, ingen var intresserad av de amerikanska avslöjandena av Saddam Husseins oändliga rikedomar och lastbarhet, och irakierna tycktes inte vilja föredra Bush, som de menade var en lika stor diktator och skurk som Saddam Hussein. Denne hade dock varit värre än kollegan Ceausescu, som åtminstone börjat bra, medan Saddam Hussein börjat i lika hög grad fast dåligt och Bush fuskat sig till presidentämbetet. Låt oss aldrig glömma detta. Det spelar ingen roll hur han sedan försöker skylla över sina komplex, sin falskhet och sina fusk med politiska kupper och krig. Han kan aldrig sopa sin egen brist på trovärdighet under mattan. Såg vi inte hur han precis som Saddam Hussein tog upp småbarn i sin famn för att kela med dem inför alla världens TV-kameror? Vem var det som först kom på att tjusa och lura massorna med sådan utstuderad demagogi? – Adolf Hitler. Diktatorerna tror att vi kan gå på sådant fortfarande, och alltid är det ju någon som låter sig luras.

Det blev sedan tärningsspel hela natten. Vi ägnade oss åt ett spel som heter "Tokio" där 2+1 slår ut alla andra tärningskast. Det är 21 som betecknas som "Tokio", den absoluta trumfen. Det gäller att slå ut varandra med att genomskåda deras bluffar, (tärningskasterna måste hela tiden gå över varandra, och det är fritt fram att bluffa - man måste,) och när man fått fel nio gånger är man utslagen. Jag blev den första att slås ut, jag är ju dålig på att bluffa, och Seba vann även över den mest professionella spelaren i sällskapet. Så sent på natten var vi bara sju kvar runt bordet, och vi var tämligen utslagna alla sju. Solen och vinet hade tagit hårt på oss, och när kylan kommit till kvällen blev flera förkylda, vilket visade sig dagen efter, då även många andra vådliga efterverkningar blev mera uppenbara.

Man sov dock som en sten den natten och längre än vanligt, vilket behövdes. Nästa morgon gällde det att bryta upp. Vårvädret var fortfarande strålande, och det var en skam att behöva lämna Pollone med så många bergsstigar utforskade. Jag lovade att bistå Lorella med detta nästa gång, men före det lovade hon att se vad hon kunde göra för att vi skulle kunna åter ses i Ladakh i augusti. Vi ägnade oss gärna båda åt planerandet av vårt återseende.

Det hade varit tågstrejk hela söndagen, och nu skulle därför alla resa på en gång. Milanostationen var så tjock av folk att stundtals ingen kom fram någonstans. Lika fullt hade alla mer än bråttom.

Likväl uppstod inga förseningar, och jag kunde lugnt komma fram till Verona i tid till lunchen. Dock var man tämligen urlakad. Båda dessa festomgångar i Pollone (med bara tio dagar emellan) hade man så gott som oavbrutet känt sig alkoholförgiftad, så både törsten och aptiten var knappast längre påträngande. Allt man ville var att få ta det lugnt, vilket kunde behövas inför de stundande ShakespeaREFORSKNINGARNA i Padua och den stundande påsken.

Visst saknade man Biella. Hur gärna hade man inte stannat en extra dag i detta paradiset av idel naturskönhet och värme, där omgivningen så påtagligt erinrade om både Darjeeling och Dharamsala, där man först mött dessa underbara vänner, som av allt att döma man hade lyckats vinna för livet både på grund av gemensamma intressen och ideal men även till följd av en helt spontan kärlek och samhörighetskänsla mellan mig och Lorella. Hon kallade mig "sin själ" och jag kunde bara acceptera henne som min själ. Hennes man var lika god han, en helt hängiven och duktig läkare som därtill älskade att festa och sjunga och klättra i berg, intressen som i högsta grad sammanband oss alla tre. De hade varit uppe i bergen ännu förra söndagen (den 6.4.2003) och inte gett upp det tappra bergssportandet fastän en i sällskapet sjunkit ner till axlarna med skidor och allt i de lömskt undersmältande snömassorna. Hur hon kunde grävas ut igen över huvud taget framstod som ett oförklarligt mysterium.

Men andra överraskningar väntade i Verona. När jag traditionellt gick upp till Don Calabria-institutet ovanför Giardino Giusti kom jag i samspråk med fyra människor äldre än jag själv, av vilka två var amerikaner. Det andra paret bodde i Rom, och så hjärtligt blev vårt samspråk att de faktiskt spontant bjöd mig dit. Det nästan förpliktade.

När jag nästa dag tog tåget för att bedriva Shakespeare-Marlowe-undersökningar i Padua råkade jag träffa samma kvartett igen på tåget. De var överlyckliga att se mig, och vi kunde äntligen formellt byta adresser. Vi hann precis innan jag måste stiga av i Padua. Förpliktelsen mot Rom hade gjort sig starkt påmind, och även Annie hade hört av sig därifrån. Det amerikanska och romerska paret skulle tillbringa två dagar i Venedig innan de skulle återvända till Rom.

I Padua började jag med att förhöra mig om vart jag skulle vända mig. Maud hade gett mig tips om tre viktiga arkiv i Padua, och det gällde att först och främst hitta dem. Ett låg i den gamla universitetsbyggnaden Palazzo Bó i centrum, det andra låg bakom katedralen, och det tredje låg långt utanför staden. Jag började med Palazzo Bó.

Det var ett enormt byggnadskomplex där man lätt kunde förlora sig i timmar på att leta sig fram genom de olika våningarnas svindlande byråkratiska labyrinter, men till slut tycktes jag komma rätt. Jag sattes att vänta i en kvart på en dam, som hade tillgång till de rätta referenserna.

Mitt uppdrag var att försöka få det bekräftat att Christopher Marlowe dött i Padua 1627, vilken uppgift Washington Irving kommit över när han rest omkring som amerikansk ambassadör i Europa för ungefär 180 år sedan och som Marlowe-forskaren och -fantasten Calvin Hoffman fört fram i ljuset för 20 år sedan. Marlowe skulle ha bott hos en viss Pietro Basconi när han dog.

La dottoressa Veronese gav mig åtskilliga luntor att leta i, men det visade sig att dessa endast upptog utlänningar som skrivit in sig i universitetet. I Palazzo Bó fanns alltså endast ett universitetsarkiv, ingenting om vilken utlänning som dött när, utan bara datum för deras ankomst och inskrivning. Ej heller lovade Paduas huvudarkiv "*Archivio Diocesano*" några napp då dessa Paduas äldsta personarkiv var sorterade efter var personerna hade bott. Man kunde bara finna någon om man visste vilken församling han tillhört. Ingen visste något om Pietro Basconi. Alltså hade jag ingenting i *Archivio Diocesano* att göra utan gick vidare till *Archivio dello Stato*.

Detta låg utanför kartan, och det var en förfärlig väg dit. Man måste gå förbi flygplatsen, men sedan låg det på höger sida, en anspråkslös modern byggnad. Där måste man låsa in sin väska i ett skåp innan man släpptes in, och väl där inne måste man fylla i omständliga blanketter och uppvisa legitimation (pass för utlänningar) innan man fick tillträde. Men sedan öppnades alla dörrar.

Bibliotekarierna där var mycket hjälpsamma, och de gav sig inte förrän de hittat rätt Codex åt mig. Det var ett väldigt skinnband som i alfabetisk ordning dokumenterat varje enskilt dödsfall mellan åren 1626-51. Där fanns ytterst få utlänningar och bara en

engelsman, en earl av Arundel, och det närmaste "Marlowe" jag fann var en viss Merlini med ett mycket italienskt förnamn. Andra om "Marlowe" erinrande namn förekom, men det var nästan alltid damer eller hela familjer. Jag sökte också på andra bokstäver utom M, jag sökte "Ledoux" på både L och D och även på C efter om "Christopher" eller "Cristoforo" erinrande namn och även på I för "Inglese". Men jag fann ingenting. Det kunde inte genom mina forskningar bekräftas att någon Marlowe dött i Padua mellan 1626 och 1651, och ändå hade jag fått tillgång till just den förteckning som borde ha uppgett saken om den inträffat. Washington Irving - Calvin Hoffmans fantastiska uppgift om Marlowes död i Padua 1627 förblir därmed obekräftad.

Jag hann precis bli klar till stängningsdags klockan ett. När jag kom till stationen gick det precis ett tåg till Venedig, som jag tog. Jag hann precis ta en snabbpromenad till *Piazza San Marco* och tillbaka igen innan mitt tåg skulle gå. Venedig var sig likt. Jag fann mitt gamla matställe "Gazebó" medan det andra "Spaccanapoli" tycktes ha upphört. Likväl var Venedig inte Italiens dyraste stad, utan Verona är den näst dyraste efter Genua. Ryktet om Venedigs makalösa dyrhet är alltså inte helt rättvist.

När jag kom hem var det 26 grader varmt. Sommaren verkade ha börjat för fullt denna tisdag den 15 april, "Titanic"-dagen. Men jag var fri och kunde ägna mig åt att trots allt försöka planera in åtminstone ett besök i Rom innan resan var över, medan jag ohjälpligt måste betrakta Sicilien och Genua som förlorade.

del 19 : *Den vådliga resan till Rom*

Jag hade turen att få kontakt med Paolo, och därmed trodde jag att alla eventuella problem var lösta. Jag skulle ta Romtåget klockan elva onsdag kväll och därmed nå Rom halv sju på skärtorsdagsmorgonen i god tid innan Paolo måste gå till arbetet.

Men vi hade även ett annat program på onsdagskvällen. Cristina kände en engelsk dam med stora intressen i både musik och litteratur som hon hade stämt träff med. Damen hette Susanne Fourment och hade bott i Italien i trettio år men bar fortfarande kvar spår av en brittisk accent i sitt tal ehuru hon talade italienska felfritt och flytande. Även hennes man var mångspråkkunnig, och vi hade mycket att tala om medan kvällen gick och vinflaskorna tömdes.

Cristina skulle köra mig till stationen, och vi hann precis dit i sista minuten. Allt var kaos. Ingen visste var eller vart något tåg gick, och hela Italien skulle nu börja resa omkring i det arma landet på en gång för att komma hem till påsk. 11 miljoner resenärers önskemål måste tillgodoses under skärtorsdagen och långfredagen, och jag insåg genast nackdelen i att komma i sista minuten fram till tåget.

Det var som jag fruktade. Det fanns inte en plats ledig i hela tåget. Alla platser var reserverade, och de flesta fick finna sig i att sitta i korridorerna eller där helt enkelt sträcka ut sig på det kalla golvet. Många gjorde så, och korridorerna blev fullständigt förstoppade och blockerade.

Jag fann en ledig plats i en kupé där platserna var reserverade först från och med Bologna, så man fick sitta där i fred åtminstone fram till Bologna och sedan hoppas att de som reserverat platserna inte skulle komma.

Vi hade tur. Ytterligare två passagerare infann sig och fyllde sina reservationer medan de sista uteblev. Alltså fick jag och en ung dam sitta kvar i fred, och vi prisade oss saliga.

Emellertid infann sig ett annat betydligt större problem. Jag fick onda aningar när tåget aldrig vände upp i bergen utan fortsatte över platta slättlandet. Hade jag i röran och brådskan kommit på fel tåg? Jag frågade en medpassagerare om tåget verkligen skulle till Rom, och han sade ja. Lugnad återvände jag till min plats.

Men när tåget kom fram till Rimini var något definitivt fel. Tåget hade ohjälpligt hamnat på fel sida om landet. Någon konduktör hade aldrig synts till, men nu var jag illa tvungen att finna någon sakkunnig att kunna dryfta problemet med.

Det blev till att störa och kliva över och tränga sig förbi och hoppa över nio tågagnars korridorsläggare på golvet innan jag fann min konduktör. Ja, han bekräftade att jag kommit på fel tåg. Jag var på väg ner mot stövelklacken i stället för Rom, och klockan närmade sig fyra på morgonen.

Han lugnade mig dock med att jag kunde byta i Ancona, där ett Romtåg skulle avgå prick fyra, och jag skulle bara bli 1 1/2 timme försenad. Många andra hade tydligen också hamnat på fel tåg, ty det var många som steg av i Ancona för att stiga på Romtåget. Tydligt hade två tåg avgått precis samtidigt från Verona mot Rom och mot Lecce, och liksom jag hade folk i brådskan gått mera efter tågets tidbeteckning än efter vart det skulle, då avgångstiden alltid framstod klarare än ruttbeskrivningen.

Det visade sig senare att det hade varit rätt tåg i alla fall, men att det delat sig i Bologna, så att hälften åkt till Rom och hälften till Lecce. I likhet med många andra hade jag i trängseln och brådskan hamnat i fel hälft, vilket ingen konduktör kunnat upplysa oss om.

Vi kom fram till Rom klockan 8. Jag försökte genast ringa upp Paolo både hemma och på jobbet men fick inget svar. Jag tog tunnelbanan till Cipro och ringde upp på nytt. Inget svar. Jag gick upp till hans bostad. Ingen hemma, och ingen nyckel hos portvakten. Jag gick till en bar och ringde igen. Äntligen fick jag tag på Paolo klockan 10.

Han hade även andra gäster boende hos sig, han hade väntat på mig till klockan åtta, han hade sagt åt gästerna att lämna en nyckel åt portvakten när de gick ut, men det hade de tydligen struntat i. Jag fick nu åka till Paolo i andra ändan av staden och hämta en nyckel där.

Klockan var då redan över elva, och jag var i fullständigt upplösningstillstånd efter en halv natt utan sömn och morgonens kuskande omkring i hela Rom utan frukost, men nu löste sig alla problem. Jag kunde åter ta hans lägenhet i besittning, som fortfarande var helt oförändrad som den alltid varit under 12 år, och där koka åt mig en tallrik spaghetti. Sedan sov jag bort hela eftermiddagen..

Jag väcktes av Phil, en av Paolos många tillfälliga inneboende. Han var amerikansk student i Rom som skulle delta i en fotoutställning med egna fotografier. Hans fulla namn var Phil Stolfuss, och han kom från Amish-folket i Pennsylvania. Det fanns tre andra inneboende i Paolos lägenhet: två amerikanska flickor till och en svartmuslig sicilianare, som hette Filippo. Phil ville bjuda mig på middag, men jag längtade efter att få gå ut och göra Rom. Det var ju så längesedan.

I Peterskyrkan höll påven som bäst på med att leda skärtorsdagsceremonierna, jag fick se honom, allt folket applåderade honom, jag har aldrig sett Peterskyrkan så full, och han verkade i god form, då han talade redligare än på många år. Kriget tycktes ha väckt nytt liv i honom.

Även stämningen på Piazza Navona var bättre än någonsin, och naturligtvis försummade jag inte att hedra mitt älsklingsställe Pantheon med ett besök, där en färsk krans prydde Rafaels grav som vanligt.

På kvällen besökte vi Phils fotoutställning, där han bara var representerad av fyra av sina fotografier, medan det intressantaste med utställningen var vinet som utgöts och att betrakta ungdomarna. Alla var amerikaner.

Vi gick sedan en liten kyrkvandring runt Piazza del Popolo för att ta del av skärtorsdagens speciella stämningar och ceremonier, som påminner mycket om Allhelgonafton. Alla kyrkor lämnas öppna, och även gravkapellen lämnas öppna med mycket tända ljus. Många samlas bara för att tillbe och tänka på sina hädangångna käraste och tända ett ljus för dem. Det är mycket vackert, och skärtorsdagen var alltid min favorithelgdag under påsken under min tid som katolsk kyrkorganist.

Rom förnekade sig inte i sin totala makalöshet som vanligt, och det fanns alltför mycket att göra här som det fanns alltför litet tid till, vilket som vanligt bara var att beklaga med önskan om bättre tur en annan gång.

Men dagens glädjande höjdpunkt var att Paolo som sicilianare hade tagit kontakt med mina sicilianska vänner i Palermo, så att de hade funnit varandra. Sålunda kunde jag glädja mig åt åtminstone denna lilla flik av siciliansk ingrediens i min resa fastän jag denna gång tyvärr inte kunnat komma så långt som hem till Sicilien.

del 20: *Romersk final*

Jag fick tag på min nye vän Giovanni Bergamo, den gamle hedersmannen som jag mött hos Don Calabria i Verona, och han kom genast och avhämtade mig på Bar Pereira. Tyvärr var han mycket upptagen, men han bad mig hänga med. Således fick jag följa med honom på ett sjukbesök i universitetssjukhuset Agostino Gemelli i Rom.

Agostino Gemelli hade varit god vän och kollega med Don Calabria, och Gemellis stora ambition var att bygga ett sjukhus i Rom. Men det kunde bara finansieras av Milano. Förtyvild vände sig Gemelli till Don Calabria och sade: "Vad ska jag göra?" Don Calabria sade: "Oroa dig inte. Börja bara bygga sjukhuset i Rom, så fixar Gud resten."

Gemelli följde Don Calabrias råd, grundstenen lades med eller utan pengar, och sjukhuset blev byggt och är ännu idag Roms förnämaste och mest specialiserade sjukhus.

Giovanni är över 80 men far nästan varje dag på sjukbesök. Han säger att han bara gör det av egoistiska skäl: "På så sätt glömmer jag mig själv och mina egna bekymmer. Det finns ingenting värre eller dödligare än att fastna i sig själv. Man måste hela tiden anstränga sig för att komma från sig själv och ut ur sig själv, för annars är det lika bra att lägga sig ner och dö och storkna i sina egna bekymmer. Då är det bättre att tänka på andra."

Och sålunda håller han sig ung, denne pigge 80-åring, som alltid är full av aktivitet och företag och aldrig tröttnar på att ta i tu med nya projekt. Han har varit mycket i Amerika och talar bra engelska, men, hur kristen han än är, har inga illusioner om kristendomen. Vi talade om Giordano Bruno, och han sade, att "sådana är de ännu idag. De har aldrig varit kristna i Vatikanen."

Jag berättade för honom om mitt intryck av påven igår, i hur mycket bättre kondition han verkade jämfört med fjolåret, och Giovanni kunde då avslöja, att påven hade börjat äta papaya, den mest C-vitaminrika av alla frukter, som också innehöll mycket A-vitamin.

Det var ett sant nöje att få vara tillsammans med Giovanni, även om det bara blev som sällskap under ett sjukbesök. Vi hoppades kunna organisera något bättre nästa gång. Vi hade dock åtminstone lyckats träffas i Rom.

Paolo hade lyckats organisera det så att vi kunde träffas alla tre, han och jag och Annie, den skandinaviska treklövernäskan som hållit sedan 1990. Paolo och jag hade nu känt varandra i 30 år, och det var 15 år sedan han besökte mig i Skandinavien. Han hade inte alls förändrats under dessa 30 år. Han var nu dessutom på bättre humör än någonsin och var otroligt underhållande och rolig hela tiden. Jag attribuerade hans uppsluppenhet till att han äntligen efter många år slutit fred med sin bror, som han processat med i alla dessa år. Efter att båda deras föräldrar gått bort i mycket hög ålder nästan samtidigt hade bröderna tydligen funnit det lämpligt att börja samsas igen.

Utom sina lägenheter på Monte Mario, sitt hus i Nemi och sitt hus i Catania har han också nu föräldrarnas hus i Syrakusa att ta hand om. Han menar det vara sitt livs öde att få hand om hus att rusta upp och underhålla, vilket han aldrig lyckats med. Alla hans hus och lägenheter är helt i oordning.

Det var underbart att få träffa Annie igen efter en alltför lång tid. Hon berättade den sanna märkvärdiga historien om sitt livs tvillingsjäl. På dödsbädden hade hennes far avslöjat för barnen att han hade en oäkta dotter, som var född samma år som Annie. När Annie sökte upp henne i Göteborg fick de båda sitt livs chock: de var varandras spegelbilder. Och inte nog med det. Bådas äldsta söner, födda inom samma år, hette Peter. Annies äldsta dotter hette Pia, och när hennes halvsystem fått barn igen hade hon också tänkt ge barnet namnet Pia, om det blev en dotter. Nu blev det en son, men även han föddes inom samma tid som Pia.

Detta kusligt påtagliga tvillingsjälsförhållande ledde dock också till sorg. De hade levt i 47 år innan de äntligen fick veta att den andra existerade. Hur mycket roligt hade de inte kunnat ha, hur mycket hade de inte kunnat göra tillsammans under dessa 47 år! De hade funnit varandra först när de lagt den bästa tiden av sina liv bakom sig.

Vi for upp till Nemi och hade där en middag tillsammans med utsikt över den heliga sjön, där Castel Gandolfo ligger på den andra sidan. Det var nästan som ett historiskt ögonblick. Denna sjö med dess förhistoriska Dianakult från före både den romerska och den grekiska eran utgjorde enligt James Frazers antropologiska mastodontbok "Den gyllene grenen" ("*The Golden Bough*") den geografiska utgångspunkten för hela den västerländska civilisationen med sjöns hednakult fortplantad och spridd över hela Europa genom både den grekiska, den romerska, den keltiska och den kristna kulturen med dess kulter och mytologier. Och här satt vi och firade Långfredag med den magiska sjön och dess mer än 3000-åriga historia som urmoder åt den västerländska kulturhistorien för våra fötter.

Åtterresan till Verona blev lugn. Jag kunde i god tid skaffa mig en ordentlig sittplats i tåget, och denna gång var korridorerna mindre överfulla. Två damer hamnade i min kupé, som var från Minnesota och studerade i Graz, Österrike, och talade flytande tyska men ingen italienska. De hade ändå klarat sig på en semester ner till Sicilien men där blivit slängda av tåget då de saknat erforderliga sängplatser på ett sovvagnståg. Har man bott sex månader i Europa kan man som amerikan använda sig av Inter Rail-systemet, vilket de hade gjort. De var mycket unga, och vi talade inte alls om kriget.

Verona nåddes i gryningen helt öde och tomt innan staden vaknat. Vädret hade varit vackert och varmt hittills men lovade nu att svänga till det sämre. Det såg tyvärr ut att bli en regnig och mulen påsk.

del 21 : *Avslutning.*

Vi hade vår sedvanliga högtidliga familjesammankomst på "*dalla Valentina*", samma ställe som förra året ute på landet, och det var hur festligt och gemytligt som helst och som vanligt resans höjdpunkt, men alla drack för mycket. När vi kom hem klockan 9 på kvällen stupade alla genast i säng. Och två moln hängde mörka över sällskapet.

Det ena var kriget. Som den enda person jag mött under hela resan hade Achille tagit parti för amerikanerna och hyllat deras gärning i Irak. För honom var det omöjligt att kritisera dem, och antiamerikanismen över hela världen såg han som ett skrämmande och ofattbart fenomen. Han tillstod innerligt att ingen i hela världen egentligen ville ha krig och särskilt inte Italien men menade ändå att kriget varit nödvändigt och att amerikanerna handlat rätt. Han hade haft sina erfarenheter från andra världskriget, då han varit ung man och sett hur amerikanerna faktiskt kom som befriare och hjälpte italienarna mot fascismen och tyskarna. Alla vi andra var eniga om att Amerika begått ett katastrofalt diplomatiskt misstag genom att köra över FN. För oss modernare människor var krig något omodernt som inte behövdes i världen mera, ett oacceptabelt barbari och ett symptom på dumma, farliga och inskränkta politikernas brutalitet. Det gick en vits i Italien:

Berlusconi, Blair och Bush satt i samma plan. Planet störtar. Vem klarar sig? Svar: hela världen. Den historien kunde man inte berätta för Achille.

Det andra molnet var en helt annan sak. Cristina hade bestämt sig för att flytta hemifrån. Efter att ha bott hemma i hela sitt liv (49 år) ville hon nu lämna sina föräldrar Achille (83) och Ida (80 år) åt deras öde. Naturligtvis kunde man förstå henne, och alla var vi överens om att det var helt och hållet hennes egen sak att genomföra detta som ingen annan hade rätt att blanda sig i. Achille hade tagit sin egna serena suveräna ställning: "jag ger råd bara om jag tillfrågas". Ida däremot kunde inte på något sätt förlika sig med tanken. Dessutom var det ekonomiskt ett vanskligt steg att ta: den nya lägenheten (på 80 kvadratmeter) skulle kosta 130,000 Euro (1,170,000 skr). Hemma hade hon allt: ett paradisiskt läge och idealiska omgivningar och en mycket god ekonomi. Allt detta ville hon riskera för sin frihet i ett läge när hennes föräldrar ändå redan närmade sig slutet på sin levnad. Visst var det egoistiskt av henne, men hon var i sin fulla rätt att göra det. Hennes främsta motivation var att få komma bort från sin mamma, det kunde man förstå, men det kunde inte Ida förstå som inte kunde förlika sig med situationen och bara hade nätter av sömnlöshet. Att Achille genom förändringen skulle lämnas att leva ensam med Ida bar han med stoiskt jämnmod. Jag sade ingenting om saken, och det var tyvärr det bästa och det enda jag kunde göra.

Återresan förlöpte lugnt, och det enda aktningsvärda var flaskorna som rullade omkring på varenda tåg. Från Verona till München var det en väldig 1 1/2-liters flaska vitt vin (utsöpet) som rullade omkring och gästade nästan varenda stol i hela sittvagnen, och i Köpenhamnståget var det tomma ölflaskor. Det var något av en påminnelse om att jag faktiskt bara hade haft en enda nykter dag på hela resan. Det hade varit resans kanske viktigaste dag i Konstantinopel, där vinet var för dyrt.

Strålande väder bemötte en i Danmark men utan ett spår av våren. Enligt Meteon skulle det vara 19 grader varmt, men träden var ännu helt nakna, vilket var förbryllande den 23 april med den temperaturen och vädret.

Resans sista besök var hos Mikael med familj i Lund. I mångt och mycket var hans slutsatser om kriget som en lämplig summering av alla diskussionerna under hela resan. Kriget hade genomförts framgångsrikt på drygt tre veckor, ingen skulle sakna Saddam och allra minst någon vanlig irakier, men genom att kriget hade genomförts på fel sätt (genom överkörandet av FN) måste man vara kluven hur rätt amerikanerna än hade gjort. Han kunde inte beteckna kriget som en succé förrän Irak fått en ny egen och demokratisk regering som fungerade, och ingen visste något om hur och när detta skulle kunna ske. Till betänkligheterna kom också USA:s, Englands och eventuella andra länders oljeintressen i Irak. I Afghanistan växte fundamentalismen igen efter att USA lyckats få igenom en överenskommelse om en oljeledning genom Afghanistan från de centralasiatiska före detta sovjetrepublikerna till havet. Så länge talibanerna lät USA bygga denna oljeledning skulle USA inte bråka mer med talibanerna. Den saken stod helt klar för talibanerna och fundamentalisterna, som gnuggade sina händer och förföljde alla damer igen som vågade visa sig utan slöja.

Den grekiska attityden i krigsfrågan hade varit den enda riktiga och sunda för mitt personliga vidkommande: total avsky för både islam, Saddam Hussein och Bush.

- Våren 2003